

*žene u crnom
beograd*

IZVEŠTAJ

O

AKTIVNOSTIMA

septembar - decembar 2015.

Kao i do sada, donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u navedenom periodu a ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrn.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombegrad@gmail.com

Unapred se solidarno zahvaljujemo.

žene u crnom

ULIČNE AKCIJE:

U ovom izveštajnom periodu organizovale smo akcija dvanaest (12) akcija, a takođe smo aktivno učestvovalе u drugim uličnim akcijama:

- komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime
- feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke...

Komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime, kao i drugih zločina nad civilnim stanovništvom, tokom i nakon ratova, na prostoru bivše Jugoslavije:

Beograd, 5. oktobar „Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru“ – povodom 11 godišnjice ubistva dvojice gardista Dragana Jakovljevića i Dražena Milovanovića, u vojnom objektu 'Karaš', kasarne u Topčideru (5. oktobar 2004.). Gardisti su ubijeni u kasarni pod nerazjašnjenim okolnostima, a osnovano se sumnja da su ubijeni jer su u kasarni videli tadašnjeg haškog begunca Ratka Mladića. U komemorativnom skupu, u crnini i ćutanju, ispred kasarne „Karaš“ u Topčideru; a u znak solidarnosti s roditeljima i porodicama ubijenih vojnika, učestvovalo je dvadesetak (20) aktivistkinja Mreže Žena u crnom Srbije. Na stajanju u Topčideru bila su istaknuti transparenti „Nikada nećemo zaboraviti zločin u Topčideru“ i *Žene u crnom za mir i pravdu, Odgovornost*, itd.

Beograd, 22. oktobar „Pamtimo zločin u Sjeverinu“ – mirovna akcija povodom 23. godišnjice zločina u Sjeverinu, gde je 22.10.1992. godine oteto i ubijeno 17 pripadnika bošnjačke nacionalnosti. Na protestu u crnini i ćutanju, bili su istaknuti sledeći transparenti: *Sjeverin, Pamtimo zločin u Sjeverinu*, kao i imena ubijenih žrtava. U mirovnoj akciji, održanoj u Knez Mihailovoj ulici učestvovalo je dvadesetak (20) aktivista/kinja.

Beograd, 18. novembar „Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru“ - povodom 24 godišnjice zločina u Vukovaru Žene u crnom su organizovale stajanje u crnini i ćutanju, u Knez Mihailovoj ulici, pod sloganom 'Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru'. Tokom 1991. godine bio punih 87 dana pod opsadom JNA i paravojnih srpskih formacija, u tom gradu ubijeno više od 1.000 civila, ranjeno više od 25.000 ljudi. Hiljade bolesnih i ranjenih zarobljenika odvedeno je u logore u Srbiji, a grad Vukovar je 18. novembra 1991. bio okupiran od strane srpskih oružanih formacija. Na stajanju je takođe izveden i mali performans. Na pločniku je solju bilo ispisano 'Vukovar Pamtimo 1991-2015'. U ovoj mirovnoj akciji učestvovalo je oko pedeset (50) aktivista/kinja Žena u crnom, kao i Helsinškog odbora za ljudska prava, Rekonstrukcije ženski fond i Autonomnog ženskog centra.

Feminističke, antifašističke, antiratne, antirasističke, antimilitarističke akcije:

Navodimo ih hronološki:

15. septembar, 'Stop teroru nad migrantima' – mirovna akcija solidarnosti sa izbeglicama organizovana je na graničnom prelazu Bački vinogradi (između Srbije i Mađarske). Akcija je organizovana nakon zabrane prelaska granice izbeglicama sa Bliskog istoka. Aktivisti/kinje ŽuC-a i No borders istakli su transparente: *Teror nad migrantima mora da prestane, Open the border!, Freedom of movement, No one is illegal, Save people, no borders...* Akciji su se pridružili izbeglice – muškarci, žene, deca...

17. septembar „Solidarity forever“ (Solidarnost zauvek) – mirovna akcija sa izbeglicama na graničnom prelazu Horgoš 2 (između Srbije i Mađarske). U akciji su učestvovalе aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom i Autonomnog ženskog centra, a pridružilo se više desetina izbeglica sa Bliskog istoka.

21. septembar, Beograd „Solidarnost sa izbeglicama“ - mirovna akcija povodom Svetskog dana mira (21. septembar) organizovana je u Beogradu, u parkovima kod Ekonomskog fakulteta i Autobuske stanice. Akciji su se priključile izbeglice, držeći transparente na srpskom, arapskom, engleskom jeziku: *Solidarnost sa azilantima! Solidarnost je naša snaga! Solidarity forever! Solidarnost zauvek! Stop ratu u Siriji!, 21. septembar – Svetski dan mira, Prekinite rat odmah! Solidarnost sa ljudima u Siriji! Ltd.* Umetničko-aktivistički kolektiv Škart je organizovao je mirovnu muzičku igraonicu za decu „Drugi ritam“. Izbeglice – muškarci, žene, aktivistkinje i aktivisti su se pridružili, sedeći zagrljeni na betonu, pevajući zajedno, deleći igračke (balone, lopte, čegrtaljke, pištaljke...). Svima su deljeni bedževi „Solidarnost“ (na raznim jezicima), nalepnice.

Beograd, 20 septembar Pride/Prajd: u maršu za prava LGBT osoba, u organizaciji *Pride Belgrade*, učestvovalo je oko dvadesetak aktivistkinja i aktivista Mreže ŽuC-a iz cele Srbije, a u završnom delu marša okupljanima se obratila, između ostalih, i Marija Perković, ŽuC.

9. oktobar, Beograd „Give peace a chance“ (Dajmo šansu miru) - akciju solidarnosti su zajedno organizovale Žene u crnom i muzički bend „Anti – protiv“ (Jugoslava i Anastasia) iz Beograda. Razvili/e smo transparente solidarnosti i mira na arapskom, engleskom, farsiju, srpskom i kao u sličnim akcijama, izbeglice su se pridružile. U akciji su učestvovalе aktivistkinje žena u crnom iz ženeve, Švajcarska. Akciju održanu u parku kod Ekonomskog fakulteta, organizovale smo i povodom 24 godišnjice rada Žena u crnom, Beograd.

Beograd, 17. oktobar „Pletemo mir i solidarnost“ – mirovnu akciju povodom dva važna međunarodna datuma (17. oktobar - Svetski dan protiv siromaštva i 18. oktobar - Evropski dan borbe protiv trgovine ljudima) organizovale su Žene u crnom, zajedno sa NVO Astra i Autonomni ženski centar, u parku kod Ekonomskog fakulteta i kod dolaznih perona autobuske stanice. Na akciji su bili istaknuti sledeći transparenti na arapskom, farsiju, srpskom i engleskom jeziku: *Stop trgovini ljudima, Stop ratu u Iraku, Stop ratu u Siriji, Stop ratu u Avganistanu, Rat=siromaštvo, itd.* U ovoj akciji su učestvovalе izbeglice, ali u daleko manjem broju jer je tog dana policija ograničila prilaze- zapravo omenogučila daljnja okupljanja izbeglica u parku.

7. decembar „Ni jedna žena manje!“ - povodom 6. decembra – Međunarodnog dana borbe protiv femicida, u crnini i ćutanju Žene u crnom i Mreža Žene protiv nasilja, organizovale su akciju protiv femicida u ulici Kneza Mihaila, u Beogradu. U Srbiji su od početka godine do 1. decembra, u porodično-partnerskom kontekstu ubijene 33 žene. Više od polovine ubijenih žena prijavljivale su nasilje nadležnim institucijama, zbog čega zatraženo utvrđivanje odgovornosti zaposlenih u institucijama za nekažnjavanje zločina nad ženama.

Na mirovnoj akciji su bili istaknuti sledeći transparenti: 6. decembar – *Dan borbe protiv femicida Stop femicidu, Nijedna žena manje, nijedna mrtva više!*

Mirovna akcija je nastavljena izvođenjem performansa. Na pločnik je razvučena traka od belog papira, na kojoj su crnom bojom ispisana 33 imena ubijenih žena u Srbiji do sada.

Aktivistkinje su delile razglednice sa brojevima telefona na koji žene koje su žrtve muškog nasilja mogu da se jave i potraže pomoć. U ovoj akciji učestvovalo je pedesetak (50) žena.

10. decembar „Izbeglice su dobrodošle“ – povodom 10. decembra - Međunarodnog dana ljudskih prava, Žene u crnom su organizovale akciju solidarnosti sa ratnim izbeglicama sa Bliskog istoka. Akcija je organizovana u Knez Mihailovoj ulici, u Beogradu od 12h do 13h. Na akciji su bili istaknuti sledeći transparenti na arapskom, farsiju, srpskom, engleskom: *Izbeglice su dobrodošle, Bez granica, bez nacija, Otvorite granice, Stop ratu u Siriji, Solidarnost je naša snaga, Stop ratu na Bliskom istoku, Open the border, No borders, no nations, Prekinite rat odmah!*

Tom prilikom je izveden i performans; akciji je prisustvovalo oko pedeset (50) aktivistkinja Žena u crnom, Autonomnog ženskog centra, Rekonstrukcije ženski fond, a pridružile su joj se i lezbejske aktivistkinje sa Lezbejske nedelje.

21. decembar, Beograd - u znak solidarnosti sa novinarkama Srbije, aktivistkinje Mreža Žena u crnom Srbije, Mreže Žene protiv nasilja, Rekonstrukcije ženski fond pridružile su se protestu novinarki ispred Vlade Srbije, koje zahtevaju smenu ministra odbrane Republike Srbije Bratislava Gašića zbog njegovih seksističkih izjava, degradacije žena i novinarske profesije.

SUOČAVANJE S PROŠLOŠĆU TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

Ovo je jedna od najvažnijih aktivnosti Žene u crnom. Sastoji se od mnoštvo segmenata: uličnih akcija, radionica, predavanja, stvaranje različitih modela tranzicione pravde sa feminističkog stanovišta, saradnje sa srodnim organizacijama u vidu zajedničkih akcija, (kampanja, konsultativnih sastanka).

Posećivanje mesta zločina počinjenih u naše ime, kao i drugih mesta zločina počinjenih protiv civila, tokom i nakon ratova na prostoru bivše Jugoslavije

U ovom izveštajnom periodu Žene u crnom su posetile sledeća mesta:

Bela Reka/Srbija, 5. oktobar - komemoracija/pomen u Beloj Reci (kod Šapca), na lokalnom groblju gde je sahranjen Dragana Jakovljević. Zajedno sa porodicom Jakovljević komemoraciji je prisustvovalo deset (10) aktivistkinja i aktivista ŽUC-a.

Lovas, Hrvatska, 18. oktobar – četiri (4) aktivistkinje ŽUC-a prisustvovalo je obeležavanju godišnjice zločina u Lovasu (18.10.1991. srpske oružane formacije ubile su 70 civila hrvatske nacionalnosti).

Vukovar, 20. novembar – obeležavanju 24 godišnjice zločina u Vukovaru zajedno sa porodicama žrtava i preživelim.

(Ostali podaci o ovom zločinu su navedeni u rubrici - *Komemoracije/obeležavanje važnih datuma zločina počinjenih u naše ime*)

ŽENSKA SOLIDARNOST ZA KAŽNJIVOST RATNIH ZLOČINA:

Akcije ženske solidarnosti – feminističke etike brige i odgovornosti, činove uzajamne podrške, razmene i saradnje u regiji u cilju izgradnje pravednog mira. Radi se prvenstveno o razmenama i podršci žrtvama zločina počinjenim u naše ime, kao i žrtvama/preživelim iz zločina nad civilima srpske nacionalnosti:

5. oktobar, Bela Reka/Srbija – solidarna poseta porodici Jakovljević u Beloj Reci u znak najdublje saosećanja i solidarnost sa njihovom hrabrom borbom za istinu i pravdu; porodicu Jakovljević posetilo je desetak aktivistkinja Mreže ŽuC-a.

16. i 17. novembar, Leskovac i Beograd – poseta Rejhe Avdić, aktivistkinje udruženja Žena Srebrenice sa sedištem u Tuzli; tokom ove posete aktivistkinje Mreže ŽUC-a i žene Srebrenice imale su zajedničke aktivnosti.

9. novembar, Vranić kod Beograda – povodom 9. novembra – Međunarodnog dana borbe protiv fašizma i antisemitizma, Žene u crnom, zajedno sa Savezom antifašista Srbije organizovale su antifašističku solidarnu posetu selu Vranić kod Beograda. Poseta je organizovana u znak sećanja na zločine koji su četničke fašističke formacije počinile tokom Drugog svetskog rata nad civilima srpske nacionalnosti. Ovom prilikom posetile smo Spomen sobu u kući porodice Pantić.

20. decembar, Vranić, kod Beograda – povodom 72 godišnjice zločina fašističkih četničkih formacija u Drugom svetskom ratu (ubistva 68 stanovnika/ca sela Vranić u noći 20 i 21 decembra 1943.), dvadeset (20) aktivistkinja Mreže ŽUC-a, aktivista Saveza antifašista Srbije, zajedno sa aktivistima iz Bosne i Hercegovine (Prijedora i Banjaluke), kao i aktivistkinje iz Zagreba prisustvovalo je istorijskom času u lokalnom Centru kulture zajedno sa meštanima. Potom su posetili Spomen sobu u kući porodice Pantić, čiji su članovi ubijeni u pomenutom masakru.

25. decembar, Đulići, Bosna i Hercegovina – aktivistkinje Žena u crnom i svedokinje na Ženskom sudu iz Istočne Bosne (iz sela Đulići i Klisa), u okviru posete uzajamne podrške održale su i radni sastanak o zajedničkim budućim aktivnostima.

Kažnjivost zločina – put do pravednog mira: praćenje suđenja u Specijalnom sudu - Veće za ratne zločine u Beogradu. U ovom izveštajnom periodu pratile smo sledeće suđenje:

Suđenje za ratni zločin u selu Trnje/Kosovo

Ratni zločin protiv civilnog stanovništva – ubistvo 31 civila albanske nacionalnosti na Kosovu, u selu Trnje, opština Suva Reka, 25. marta 1999. godine. Za ovaj zločin sudi se dvojici pripadnika vojske Srbije Pavle Gavrilović i Rajko Kozlina.

U ovom izveštajnom periodu pratile smo sledeća ročišta:

27. i 28. oktobar i 27. novembar

Sva navedena suđenja redovno je pratio Miloš Urošević i o tome izveštavao kako organizacije u okviru Mreže ŽuC-a, tako i međunarodne mreže sa kojima saradujemo.

Ostale aktivnosti u vezi sa suočavanjem s prošlošću - tranzicionom pravdom - tribine, debate, radionice, promocije knjiga:

1. Zajedničko promišljanje – suočavanje s prošlošću – kritička analiza – alternative:

Ciklus debata o zloupotrebama komemoracija, žrtava, godišnjica zločina (20 godišnjice genocida u Srebrenici, kao i drugih godišnjica zločina) od strane političara, predstavnika međunarodne zajednice, medija, nekih predstavnika/ca udruženja žrtava - zajedničko kreiranje drugačije prakse u odnosu na dominantne politike – protiv nacionalističko-militarističke zloupotrebe žrtava:

1. **12. septembar, Vrnjačka banja** - na sastanku Mreže Žena u crnom, aktivistkinje Mreže iz Srbije, kao i udruženja žena Srebrenice, Istočne Bosne (Podrinje) i Crne Gore, u debati su učestvovala **32** aktivistkinje i aktivisti.
2. **25. septembar, Tivat/Crna Gora** – debata na regionalnom sastanku svedokinja na Ženskom sudu i organizatorki ŽS - **30** osoba.
3. **5. decembar, Vrdnik, Vojvodina** – debata na regionalnom sastanku svedokinja na Ženskom sudu i organizatorki ŽS – **25** osoba.
4. **19. decembar, Beograd** – aktivisti/kinje Mreže ŽuC Srbije (iz Beograda, Bajine bašte, Zrenjanina, Kraljeva, Subotice, Novog Pazara i iz Bosne i Hercegovine (Prijedor i Banja Luka), iz Hrvatske (Zagreb), u celodnevnoj debati učestvovalo je **17** aktivista/kinja.

Navodimo neke najvažnije tačke iz navedenih debata:

Zloupotreba komemoracija od strane političara – regionalnih i međunarodnih – što se naročito ispoljilo povodom 20 godišnjice genocida, jula 2015 u Srebrenica, a u avgustu 2015. povodom 20 godišnjice zločina 'Oluje'. Obe komemoracije su iskorišćene u nacionalističko-militarističke svrhe i zbog toga bi, po mišljenju aktivista/kinja civilnog društva i aktivistkinja udruženja žrtava, političarima trebalo onemogućiti da govore na tim događajima.

Ovakve komemoracije ne doprinose približavanju žrtava različite etničke pripadnosti, nemaju nikakvog učinka na procese poverenja, a još manje za zadovoljavanje pravde za žrtve. Takođe je naglašavano da neke predstavnice/i žrtava učestvuju u zloupotrebi komemoracija, da su deo političkog establišmenta, udaljeni od potreba žrtava, itd.

Učesnici/e ovih debata smatraju da:

Zahtev za pomirenjem/poverenjem treba da dođe odozdo – to podrazumeva podršku zahtevima zajednice žrtava, tj. njihove baze a mnogo manje lidera/rki, to podrazumeva i podršku inicijativama civilnog društva, građana/nki;

Neophodno je učešće žrtava u celokupnom procesu simboličkih reparacija: žrtve treba da učestvuju u svim pripremnim fazama događaja: osmišljavanju, određivanju datuma, svim detaljima. Veoma je važno učešće ostalih grupa – prijatelja, organizacija civilnog društva. Ukoliko nisu ispunjeni navedeni uslovi, besmisleno je učešće u navedenim činovima.

Cilj simboličkih reparacija mora da bude zadovoljenje pravde za žrtve: činovi izvinjenja ili učešća u činovima simboličkih reparacija moraju da sadrže jasan stav o: odgovornosti (države); preuzimanje obaveze prema žrtvama, a ukoliko toga nema, činovi izvinjenja ili prisustva političara činovima simboličkih reparacija (pre svega komemoracija) su uvredljivi, cinični i ponižavajući za žrtve. Dakle, priznanje bez jasnog preuzimanja odgovornosti o nasilju/nepripravama, bez jasne moralne kritike delegitimišu smisao priznanja i izazivaju nezadovoljstvo kod žrtava. U slučaju Zapadnog Balkana, nijedan od predstavnika država nije ispunio navedene kriterije.

Neophodno je razvijati nove modele tranzicione pravde: zajedničko kreiranje drugačije prakse u odnosu na dominantne politike; učesnice su kao primer alternativnog modela pravde navodile značaj feminističkog pristupa pravdi, pre svega kroz process ženskog suda.

2. Alternativna istorija – pacifistički pogled na nedavnu prošlost - promocija knjige autora *Draga Kovačevića* „*Kundak Bože Kaurina i druge priče*“ je knjiga priča o ratnim dešavanjima, političkim manipulacijama u Krajini tokom 90-ih XX veka (za vreme samoproglašene Republike Srpske Krajine), o progonu srpskog stanovništva (1995.). *Kundak Bože Kaurina i druge priče* su prevashodno svedočenja o antiratnom otporu, otporu prisilnoj mobilizaciji, ukratko, svedočenje o drugačijem narativu o ratu - ljudskosti i dobroti u vremenima zla.

Ovaj ciklus promocija i debata održan je u sledećim gradovima:

30. septembar, Beograd – u prostorijama ŽuC-a uz učešće *Draga Kovačevića*, autora knjige; o knjizi su govorili aktivisti/kinje, novinari, umetnici (Lazar Stojanović, Lino Veljak, Tanja Tagirov, Goran Babić, Sonja Biserko, Snežana Tabački, Staša Zajović i drugi/e). Promociji je prisustvovalo **28** osoba.

14. novembar, Novi Pazar, Sandžak – promocija i diskusija su održani u lokalnoj gradskoj biblioteci u organizaciji lokalne NVO 'Forum 10' i ŽUC Beograd. U debati je učestvovao autor knjige, lokalni aktivisti, istoričari (Fahrudin Kladničanin, Ramiz Crnovršanin, Lino Veljak, profesor Filozofskog fakulteta iz Zagreba, i aktivistkinje ŽUC (Staša Zajović, Violeta Đikanović). Ovom događaju prisustvovalo je **25** osoba.

16. novembar, Zrenjanin, Vojvodina – promocija i diskusija održani su u lokalnom kulturnom centru „Petefi“, u kojoj su učestvovali/e: autor *Drago Kovačević*, Branislav Markuš, kordinator Socijalnog foruma iz Zrenjanina, Lino Veljak, filozof iz Zagreba, Dragomir Olujić, aktivista iz Beograda, Milica Lupšor i Vesna Đorđević, aktivistkinje udruženja za ženska radna prava 'Roza' iz Zrenjanina, Nebojša Popov, sociolog i aktivista iz Zrenjanina. Ovom događaju prisustvovalo je **20** osoba.

20. novembar 20, Vukovar/Hrvatska – učešće u *Školi mira* povodom 24 godišnjice zločina počinjenih u Vukovaru od strane srpskih oružanih formacija. Aktivistkinjama i aktivistima Mreže Žena u crnom Srbije je ukazana izuzetna čast da održi 'Školu mira' - istorijski čas za učenike osnovnih škola iz regije Vukovara. U 'Školi mira' učestvovalo je 183 učenika a osam aktivista/kinja Mreže ŽUC-a je govorilo o mirovnom aktivizmu ŽuC-a, etici odgovornosti, značaju posete Vukovaru, a takođe je prikazan dokumentarni film o mirovnoj akciji ŽUC-a u Beogradu 'Nikad nećemo zaboraviti zločin u Vukovaru. Ovaj istorijski čas je organizovao 'Memorijalni centar Domovinskog rata - Vukovar'. Važno je napomenuti da su Žene u crnom prva grupa van Hrvatske kojoj je ukazana čast da održi ovaj istorijski čas, što potvrđuje značaj doslednih zalaganja ŽuC za pravedan mir u regiji.

U ovom izveštajnom periodu aktivisti/kinje ŽUC-a učestvovali su u brojnim debatama, konferencijama u vezi sa suočavanjem s prošlošću a u organizaciji Fonda za humanitarno pravo, Helsinškog odbora za ljudska prava i drugih srodnih organizacija civilnog društva.

VIDEO AKTIVIZAM: TRANZICIONA PRAVDA - FEMINISTIČKI PRISTUP

U cilju poboljšanja vidljivosti efekata različitih modela tranzicione pravde, posebno onog sa feminističkog stanovišta, koji promovišu Žene u crnom (ŽUC), tokom 2010. godine stvorena je grupa video aktivistkinja i aktivista, koja se osposobila za snimanje, montažu, digitalizaciju i postavljanje na internet video i audio materijala koji je prikupljen tokom redovnih aktivnosti ŽUC, da bi on, u formi kratkih filmova, postao dostupan široj javnosti. Grupu za video aktivizam ŽUC-a koordiniraju Marija Vidić i Goran Lazin, u saradnji sa Marijom Arandelović, Zinaidom Marjanović i druge/i aktivistkinje i aktivisti ŽUC-a. U ovom izveštajnom periodu grupa je realizovala sledeće video materijale:

- **“Srebrenica svijetom hodi”** (3:00 min.): Mirovna akcija održana u Beogradu 6. jula 2015. u okviru 20 godišnjice genocida u Srebrenici; ovaj film je preveden i titlovan na sledećim jezicima:
 - **“Srebrenica walk through world”** (3:00 min.) – na engleskom
 - **„Srebrenica attraverso il mondo“** (3' 00) – na italijanskom
 - **„Srebrenica recorre el mundo“** - na španskom

- **Mirovni biciklizam – Beograd – Srebrenica 2015** (6:50 min): Doku-film o istoimenoj mirovnoj akciji (8.-10. jul 2015); film prikazuju mirovnu biciklističku turu, kao i stajanja u Šapcu (8.7.) i Loznici (9.7.). Akcija je organizovana u okviru 20 godišnjice genocida u Srebrenici.

Ovaj film je preveden i titlovan na sledećim jezicima:

- **„Peace cycling - Belgrade - Srebrenica in 2015“** (6:50 min) – na engleskom
- **Ciclismo per la pace Belgrado Srebrenica 2015** – na italijanskom
- **„Ciclismo por la paz Belgrado-Srebrenica 2015.** – na španskom

- **“Kad se Srbija pogleda u ogledalu – videće Srebrenicu”** (4:29 min.): Doku-film o scenskoj akciji izvedenoj 11. juna 2015. ispred Predsedništva Srbije u organizaciji Dah teatra, Mreže Žena u crnom Srbije, Žena u crnom Italije i Španije, aktivistkinja ženskih organizacija iz Beograda; istom prilikom ponovo je pročitano javno pismo/zahtev *“11 jul – Dan sećanja na genocid u Srebrenici – Proglasite!”* upućen nadležnim institucijama države Srbije. Akcija je organizovana u okviru 20 godišnjice genocida u Srebrenici.

Ovaj film je preveden i titlovan na sledećim jezicima:

- **“When Serbia looks in the mirror - it will see Srebrenica”** (4:29 min.) – na engleskom
- **„Quando la Serbia si guarderà allo specchio, vedrà Srebrenica“** – na italijanskom
- **„Cuando Serbia se mire en el espejo, afrontará Srebrenica“** – na španskom

- **Kamen spoticanja – Srebrenica za Srbiju** (4:31 min): Doku- film o akciji – postavljanju simboličkog memorijala ŽuC-a i MMC Art klinika/Led art iz Novog Sada 7. jula 2015. godine u Srebreničkoj ulici u Beogradu. Akcija je organizovana u okviru 20 godišnjice genocida u Srebrenici.

Ovaj film je preveden i titlovan na sledećim jezicima:

- „**Stumbling stone - Srebrenica for Serbia** (4:31) – na engleskom
 - „**Srebrenica Pietra d’inciampo per la Serbia!**“ – na italijanskom
 - „**Srebrenica – piedra de tropiezo para Serbia!**“ – na španskom
- „**20 godina od genocida u Srebrenici – Pamtimo!** (13:28 min): Stajanje na Trgu Republike u Beogradu (u organizaciji ŽuC-a i Dah teatra), izvedeno je više scenskih akcija, projekcija dokumentarnog filma “Žene Srebrenice govore”.

Ovaj film je preveden i titlovan na sledećim jezicima:

- “**20 years since the genocide in Srebrenica - We remember!** (13:28 min) – na engleskom
- „**20 anni dal genocidio di Srebrenica – Ricordiamo!** – na italijanskom
- „**20 anos del genocidio de Srebrenica – Recordamos!**“ – na španskom

- „**Zona slobodna od mržnje**“ (12:45 min.): Dokumentarni film o akciji organizovanoj u Beogradu povodom 27. juna-Međunarodnom danu LGBT osoba. Ovaj doku- film je preveden i titlovan na engleskom (“**Hate Free Zone**”).
- “**Solidarnost je naša snaga**” (16:36 min.) - dokumentarni film o aktivnostima ŽUC-a– akcije solidarnosti sa ratnm izbeglicama sa Bliskog istoka.
- **Izbeglice su dobrodošle** (3:00 min) – akcija solidarnosti sa ratnim izbeglicama sa Bliskog istoka a povodom 10. decembra – Međunarodnog dana ljudskih prava. Ovaj film je preveden i titlovan na engleskom jeziku.
- **Nikada nećemo zaboraviti zločine u Vukovaru** (4:36 min) – dokumentarni film o istoimenoj akciji ŽUC-a održanoj 18.11.15. u Beogradu; film je preveden i titlovan na engleskom jeziku.
- “**Nijedna žena manje – Stop femicidu**” (3:52 min.) - dokumentarni film o akciji ŽuC-a 7. decembra 2015. povodom Međunarodnog dana borbe protiv femicida
- “**Poslednje reči Salvadora Aljendea**” (Último Discurso de Salvador Allende) - ulična akcija umetnika Alvara Silva Wuth-a (6:3 min.) – delo kojim se umetnički materijalizuje poslednji govor Salvadora Aljendea (11. septembar 1973). Akcija je poziv svim ljudima da ožive sećanje na ubijenog čileanskog predsednika. Akcija je izvedena 11. septembra 2014. godine u ulici Prado de Madrid (Santiago de Čile) a film je preveden sa španskog i titlovan na srpskom jeziku.
- **Ostavila je trag u nama - Jasna Bogojević** (3.22 min.) – dokumentarni film o Jasni Bogojević, antiratnoj antifašističkoj drugarici, aktivistkinji ŽUC-a, koja je preminula septembra 2015.

Dokumentarni filmovi o aktivnostima o Ženskom sudu – feministički pristup pravdi navedeni su u rubrici o istoimenoj temi.

ŽENSKI SUD FEMINISTIČKI PRISTUP PRAVDI

Donosimo kratak izveštaj o aktivnostima Žena u crnom u vezi sa organizovanjem Ženskog suda-feministički pristup pravdi u ovom periodu. Ukoliko vas zanimaju opširnije informacije, možete ih naći na našem web-sajtu www.zeneucrnom.org i www.zenskisud.org ili nam se obratite putem mail: zeneucrnombeograd@gmail.com

Prvi Ženski sud na teritoriji Evrope, održan je u Sarajevu, od 07. do 10. maja 2015. godine, u organizaciji 10 ženskih grupa sa prostora bivše Jugoslavije (Pokret Majke enklava Srebrenica i Žepa, Fondacija Cure, Sarajevo, Bosna i Hercegovina, Centar za žene žrtve rata, Centar za ženske studije, Zagreb, Hrvatska, Centar za žensko i mirovno obrazovanje Anima, Kotor, Crna Gora, Savet za rodnu ravnopravnost, Skopje, Makedonija, Ženski lobi, Ljubljana, Slovenija, Centar za ženske studije i Žene u crnom, Beograd, Srbija). Ženskom sudu je prisustvovalo više od **500** osoba iz svih zemalja bivše Jugoslavije, ali i iz: Argentine, Alžira, Palestine, Izraela, SAD, Španije, Italije, Švedske, Austrije, Belgije, Velike Britanije, itd.

Žene u crnom su tokom svih pet godina bile nositeljke programskih aktivnosti Ženskog suda.

Završni događaj u Sarajevu nije kraj procesa, već naprotiv, podsticaj da se iz feminističke perspektive nastavi sa kreiranjem novih modela pravde. To je obaveza pre svega prema svedokinjama, ali i izraz naše odgovornosti prema ogromnom teretu nedavne prošlosti.

U nastavku procesa Ženskog suda, Žene u crnom, Beograd koordiniraju programske i druge aktivnosti, uz podršku organizacija: Anima, Kotor (Crna Gora), Centar za žene žrtve rata, Zagreb (Hrvatska), Fondacija 'Cure', Sarajevo, neke članice bivšeg Organizacionog odbora Ženskog suda (OOŽS) koji je delovao do događaja u Sarajevu učestvuju sporadično (Savet za ravnopravnost polova, Skopje, Makedonija), dok su se ostale članice OOŽS podržavaju aktivnosti bez aktivnog učešća.

U ovom izveštajnom periodu navedimo aktivnosti Žena u crnom kao i drugih organizacija koje učestvuju u nastavku procesa ŽS:

I Feministička etika brige - podrška svedokinjama

Regionalni susreti svedokinja – održanim nakon završnog događaja u Sarajevu (7-10. maj). U ovom periodu održani su sledeći regionalni susreti:

1. Tivat, Crna Gora, 24.-28. septembar

Na regionalnom sastanku svedokinja održanom u Tivtu (24.-28.) septembar učestvovalo je trideset (**30**) žena, od toga je bilo devetnaest (**19**) svedokinja, a ostalih jedanaest učesnica su bile organizatorke ŽS, terapeutkinje, predstavnice fondacija (UN Women) i jedna istraživačica:

- **Bosna i Hercegovina** : svedokinje - Suvada Selimović (Đulići), Šaha Hrustić (Klisa), Reiha Avdić (Tuzla) Šehida Abdurahmanović (Srebrenica); ostale - Jadranka Miličević (Fondacija „Cure“), Mira Vilušić (Horizonti, Tuzla) i Lejla Mamut (UN Women, Sarajevo)

- **Crna Gora:** svedokinje (Zaga Matović, Nikšić), Anka Vukićević (Nikšić), Sabina Talović (Pljevlja); Ljupka Kovačević (Anima, Kotor)
- **Hrvatska:** svedokinje – Milica Miladinović (Zagreb), Marica Šeatović (Novska), Jelena Baketa (Vukovar), Ljubica Anđelković (Novigrad), Jovanka Carević (Zagreb); ostale - Nela Pamuković (Centar za žene žrtve rata, Zagreb), Marijana Senjak (Zagreb)
- **Makedonija:** svedokinja – Marionka Atanasovska (Veles) i Savka Todorovska (SOŽM, Skopje)
- **Slovenija:** svedokinja - Mirjana Učakar (Ljubljana)
- **Srbija:** svedokinje – Binasa Džigal (Priboj na Limu), Nadežda Kostić (Kruševac), Lidija Radičević (Kraljevo), Mirjana Mijailović (Leskovac), Marija Kovačev (Novi Bečej); ostale: Jelena Marković, Ljiljana Radovanović i Staša Zajović (Žene u crnom, Beograd).

Na sastanku je učestvovala i *Janine Clark*, Univerzitet u Birmingenu, Velika Britanija.

Na ovom sastanku organizovane su brojne aktivnosti (radionice, diskusije, individualne i kolektivna terapija, projekcije filmova, rekreativne aktivnosti, itd.).

Radionice i debate – neki najvažniji naglasci:

Razmena utisaka o završnici ŽS u Sarajevu (*Šta ti je bilo najvažnije na ovom događaju? Kako je Ženski sud uticao na tebe lično? Kako je uticao na tvoju organizaciju, zajednicu?*).

Navodimo najučestalije stavove:

- Svedokinje smatraju da je završni događaj bio odlično organizovan – iznad očekivanja,
- Važno je učešće u procesu ŽS, kao i završnici ŽS,
- Saosećanje sa patnjama i nepravdama koje su doživele druge žene na prostoru bivše Jugoslavije – jednako uvažavanje patnji svih žena,
- Prijateljstvo među ženama – zajednica hrabrih žena,
- Nepravda i bol su izašli iz sfere ličnog i postali, putem ŽS, deo društvene javnosti i kolektivnog pamćenja,
- Menjanje dominantnih narativa o ratovima na prostoru bivše Jugoslavije – ublažavanje osećanja krivice kod žena iz Srbije zbog agresorske politike srpskog režima

Što se tiče podrške svedokinjama, uglavnom su govorile o podršci užeg okruženja, pre svega porodice, organizacije. Međutim, najveći deo učesnica smatra da je javna podrška Ženskom sudu nedovoljna, da se o ŽS malo zna izvan naših porodičnih/aktivističkih zajednica. Učesnice iz svih zemalja bivše Jugoslavije su navodile brojne prepreke, od kojih je najčešća: *nekažnjivost na nivou države i društva, u svim sredinama postoji veliki broj nekažjenih zločina i zločinaca – to izaziva ogroman strah, neizvesnost, frustracije.*

Što se tiče feminističkog pristupa pravdi, svedokinje smatraju da je Ženski sud je dao doprinos feminističkom pristupu pravdi zato što su:

- Svedokinje su stvorile prostor slobode, svedokinje su akterke celog procesa – to se i u ispoljilo u uzajamnoj podršci, zajedničkom radu sa aktivistkinjama, ekspertkinjama,
- ŽS je stvaranje drugačije istorije, prostora za preispitivanje dominantnog narativa o ratovima, o uzrocima rata u bivšoj Jugoslaviji,

- *Demokratski, horizontalni karakter celokupnog procesa, itd.*

Feministički kodeks – diskusija o saglasnosti o objavljivanju svedočenja a postignuta je saglasnost sa svedokinjama o ovom važnom segmentu.

Zajedničko promišljanje o događajima u regiji – svedokinje su govorile protiv zloupotrebe godišnjica zločina i žrtava u nacionalističko-militarističke svrhe (20 godišnjice genocida u Srebrenici i drugih komemoracija) od strane političkih elita, predstavnika međunarodne zajednice, ali i nekih predstavnika/ca udruženja žrtava. Pri tom su iskazale neophodnost učešća zajednice žrtava u svim pripremama za komemorativne skupove, a posebno za nastavak stvaranja alternativnih modela pravde – nastavak procesa Ženskog suda.

U radionici **Plan budućih aktivnosti** – preporuke, predlozi, dogovori za nastavak procesa Ženskog suda u narednom periodu, učesnice su navele:

- *Feministička etika brige* - kontinuirana psihološka podrška svedokinjama,
- Organizovati konkretnu pravnu pomoć svedokinjama,
- *Organizovati 'male' ženske sudove* – o konkretnim problemima iz svih aspekata života žena,
- *Permanentno obrazovanje* – feministička politika proizvodnje znanja, zajedničko učenje, sticanje novih znanja,
- *Ženska strana svedočenja* – publikacija, priprema materijala
- *Umetničko-aktivistička prezentacija ŽS* – film o ŽS, itd.

Građanska hrabrost i odgovornost - Na ovom sastanku organizovane su projekcije sledećih filmova – dokumentarih i igranih:

Heroji bitke za ranjenike: film govori o primerima ljudskosti u Goraždu tokom rata u BiH, od 1992. do 1995. godine, u produkciji Nezavisnog društva novinara Vojvodine

Nikada nećemo zaboraviti genocid u Srebrenici – doku-filmovi Žena u crnom u sklopu obeležavanja 20 godišnjice genocida

Ženski sud u Sarajevu - dokumentarni filmova i ostalih dokumentarnih materijala, fotografije sa ŽS u Sarajevu

Feniks/Phoenix - nemački igrani filma o ženi koja je preživela nemački koncentracioni logor.

Nakon svakog od navedenih filmova održane su diskusije.

Ovaj sastanak su organizovale Žene u crnom Beograd uz podršku: Anima, Kotor i Fondacija CURE iz Sarajeva.

1. Vrdnik, 3.-6. decembar

Na regionalnom sastanku svedokinja održanom u Vrdniku, 60 km od Beograda učestvovalo je dvadeset pet (25) žena, od toga je bilo petnaest (15) svedokinja, a ostalih 10 učesnica su bile organizatorke ŽS i dve terapeutkinje:

- **Bosna i Hercegovina:** svedokinje - Suvada Selimović (Đulići), Šaha Hrustić (Klisa), Rejha Avdić (Tuzla) Šehida Abdurahmanović (Srebrenica); Nura Mustafić (Srebrenica), Refija Alić (Srebrenica), Kadefa Rizvanović (Srebrenica), Zumra Šehomerović (Sarajevo), ostale - Jadranka Miličević (Fondacija „CURE“), Mira Vilušić (Horizonti, Tuzla)
- **Crna Gora:** terapeutkinja Ljupka Kovačević (Anima, Kotor)

- **Hrvatska:** svedokinje – Jelena Baketa (Vukovar) i Milica Miladinović (Zagreb)
- **Srbija:** svedokinje – Binasa Džigal (Priboj na Limu), Nadežda Kostić (Kruševac), Lidija Radičević (Kraljevo), Mirjana Mijailović (Leskovac), Marija Kovačev (Novi Bečej); Rosa Jakovljević (Bela Reka), ostale: Violeta Đikanović, Ljiljana Radovanović i Staša Zajović (Žene u crnom, Beograd)

Rezime debata i radionica:

Feministička etika brige – zajednička sesija u koordinaciji terapeutkinja: Ljupke Kovačević i Mire Vilušić

Tokom ove sesije svedokinje su govorile o motivacijama za učešće u nastavku procesa ŽS, a najčešći zajednički imenitelji su: zajedničko zalaganje za pravdu, prijateljstvo, solidarnost, uzajamna podrška, zajedničko sticanje znanja, itd.

Na radionici **Šta je za mene feminizam?**, koju je koordinirala je Svenka Savić, Filozofski fakultet Novi Sad,

Svedokinje su odmah na početku kazale da verovatno 'teorijski' ne poznaju feminizam, da ne znaju da li su feministkinje. Međutim, najčešće asocijacije učesnica u odnosu na feminizam su pokazale da odavno upražnjavaju feminizam na delu – u privatnoj i javnoj sferi, da za njih postoji mnoštvo vidova feminizma i feminističke borbe koja povezuje elemente rodnog, etničkog, klasno-socijalnog. Za svedokinje feminizam je: građanska neposlušnost, sloboda izražavanja, borba protiv svih vidova nepravdi i diskriminacija, obrazovanje za žene, ženska autonomija, itd.

Od govornog do zapisa – rad na tekstovima svedočenja - interaktivno predavanje koje je koordinirala Svenka Savić, a iz kojeg navodimo važne elemente:

- *Svedočenja žena su važan istorijski dokument:* svedočenja na Ženskom sudu ostaje zauvek zabeležena za istoriju i to je neprocenljiva vrednost za istoriju,
- *Žena je subjekt svoje priče, a ne objekt - žena mora dati saglasnost:* etičko pravilo koje se striktno poštuje u slučaju svedočenja sa ŽS,
- *Metod analize – intersekcionalnost, redakcija/uređivanje teksta,* itd.

U nastavku, u dve sesije svedokinje su, uz podršku organizatorke, pregledale tekstove svojih svedočenja, unosile određene izmene (tj. neznatna skraćivanja, tamo gde se fakti ponavljaju...), komentarisale fusnote koje je unela radna grupa ŽuC-a, nakon čega su autorizavale tekst svedočenja. Nakon ove faze, radna grupa će uneti sve izmene i pristupiti redakciji tekstova svedočenja. Ovaj postupak se odvija u skladu sa horizontalnim i demokratskim karakterom celokupnog procesa organizovanja ŽS.

Imanina senka/Sombra de Imana (Priča iz istoimene knjige autorke Veronik Tađo/Veronique Tadjó, književnice iz Obale Slonovača)

Nakon čitanja navedene priče, u zajedničkom promišljanju pitanja istine, pravde, iscelenja u kojima se govori u tekstu, podstakla je žene na mnoštvo asocijacija, osećanja, sećanja, stavova, pitanja. Ukratko, pokazala je i značaj i osobenosti kulture sećanja za žene u različitim kontekstima, ali pre svega, zajednička iskustva žena u borbi za pravdu.

Razmena informacija o aktuelnoj političkoj situaciji u regiji – u ovoj diskusiji učesnice su naglasile da su zajednički imenitelji: represija pozicijom i nad drugačije mislećim, atmosfera straha i nebezbednosti, manipulacija i zloupotreba genocida u Srebrenici, militarizacija, korupcija, beznađe, itd.

O aktivnostima u vezi sa procesom Ženskog suda prethodnom periodu (od prethodnog regionalnog sastanka, septembar 2015.), govorile su: Jadranka Miličević (BiH), Ljupka Kovačević (Crna Gora) i Staša Zajović (Srbija).

Međunarodna iskustva na polju pravde i reparacija – slučaj Čile – Staša Zajović

Dogovori za naredni period: nastavak rada na ženskoj knjizi svedočenja, dokumentarnom filmu o ŽS, regionalni sastanci, promocije ŽS u lokalnoj zajednici, itd.

Projekcije igranih i dokumentarnih filmova:

Borba devojčica za obrazovanje, mir i pravdu - prikazana su dva dokumentarna filma, koja su izazvala divljenje prema borbi devojčica za pravo na obrazovanje:

- **Kakenija Ntaija: Devojka koja je htela da ide u školu** (Kakenya Ntaiya: A girl who demanded school, govor na TED forumu 2012. (SAD); trajanje: 15:16 minuta,
- Devojčica kojoj su talibani pucali u glavu - govor Malale Jusafzai (Malala Yousafzai) Ujedinjenim Nacijama, Njujork 12. jul 2013. (**Girl Shot in Head by Taliban, Speaks at UN: Malala Yousafzai United Nations Speech 2013**); trajanje: 19:35 minuta.
- **'Limunovo drvo' (Lemon tree)** - izraelski film u trajanju od 103 minuta. Govori o palestinskoj udovici koja mora da štiti svoj voćnjak, jer se u njen komšiluk doselio izraelski ministar odbrane. Film je takođe priča o odnosu između palestinske i izraelske žene.

Ovaj sastanak su organizovale Žene u crnom Beograd uz podršku Fondacija CURE iz Sarajeva.

II Radni sastanci sa svedokinjama na nacionalnom nivou

Zajedničko promišljanje završnice ŽS – zajednička evaluacija, doprinos ŽS feminističkom pristupu pravdi, predlozi nastavka procesa ŽS...u ovom ciklusu učestvovala su svedokinje na ŽS, organizatorke, aktivistkinje koje su učestvovala u procesu ŽS

U ovom periodu održani su ciklusi debata u sledećim zemljama:

2. jul, Zagreb, Hrvatska – u prostorijama Centra za ženske studije, prisustvovala su 22 žena, sastanak je organizovao Centra za žene žrtve rata iz Zagreba,

12. septembar, Vrnjačka banja, Srbija – u okviru sastanka Mreže ŽuC-a održana je debata na kojoj su učestvovala **23** žene (svedokinje iz Srbije, Crne Gore, BiH), organizatorke i aktivistkinje,

1 i 2. novembar, Pljevlja, Crna Gora – na ovom radnom sastanku učestvovalo je deset osoba (svedokinje iz Crne Gore, organizatorke ŽS); radile su na transkriptima svjedočenja na ŽS u Sarajeva, a takođe su razgovarale o jačanju mreže međusobne podrške, kao i o aktuelnoj situaciji u Crnoj Gori. Sastanak je održan u lokalnoj NVO Bonafide koja je ovaj sastanak organizovala zajedno sa Anima, Kotor.

III Promocija Ženskog suda – lokalni, regionalni i međunarodni nivo

1. Promocija ŽS u aktivističkim grupama – Aktivistkinje Mreže ŽuC-a koje su prisustvovala završnom događaju u Sarajevu (maj 2015.) organizovale su u svojim lokalnim grupama sastanke u vezi sa tim događajem i generalno sa feminističkim pristupom pravdi. Radi predstavljanja ŽS, korišćeni su materijali: doku-filmovi, leci, knjige o ŽS.

2. Predstavljanje /promocija ŽS - Leskovac, 17. november

Prezentacija je održana u Kulturnom centru Leskovca, u organizaciji Žena za mir iz Leskovca i Žena u crnom, Beograd. Događaju je prisustvovalo oko **40** osoba – aktivistkinja, ali i žena bez formalnog društvenog angažmana.

Promocija se sastojala od sledećih segmenata:

„**Ostavila je trag u nama**“ – dokumentarni film, omaž Neveni-Neni Kostić (1968-2011). *Nena* je bila aktivistkinja Žena za mir, Leskovac i Mreže Žena u crnom Srbije, od 1999. *Nena* je, između ostalog, bila i jedna od koordinatorki aktivnosti Ženskog suda i tu je utkala svoju neumornu aktivističku strast, posvećenost, znanje, solidarnost...

Ženski sud: feministički pristup pravdi (Šta je Ženski sud? Šta je feministički pristup pravdi? Istorijat i proces organizovanja Ženskog suda)

Miloš Urošević, Žene u crnom, Beograd

Svedokinje govore o svom iskustvu svedočenja na Ženskom sudu u Sarajevu (O čemu sam svedočila? Šta je za mene značilo svedočenje na ŽS?). Govorile su:

Rejha Avdić, udruženje Žene Srebrenice, Tuzla, Bosna i Hercegovina

Jasminka Bogdanovska, Tetovo, Makedonija

Marijonka Anastasovska, Veles, Makedonija

Binasa Džigal, Ženski glas, Priboj

Mirjana Mijailović, Žene za mir, Leskovac

Projekcije dokumentarnih filmova o završnom događaju – Ženski sud u Sarajevu (maj 2015.)

- *Feministički pristup pravdi* – autor Noah Pintarić, trajanje 09.40 minuta
- *Ženski sud, Sarajevo* – autorka Berina Džamailović, trajanje 5.26 minuta
- *Učinci Ženskog suda i razgovor sa publikom*

Učestvovala su:

Savka Todorovska, Savet za rodnu ravnopravnost, Skopje

Slavica Stanojlović, udruženje žena Peščanik, Kruševac

Milka Rosić, Žene za mir, Leskovac

Staša Zajović, Žene u crnom, Beograd

Publika je pratila izlaganja sa izuzetnom pažnjom, posebno žene koje su iznele brojne predloge o održanju 'malog Ženskog suda' u njihovom gradu. Smatraju da su najvažnija pitanja kojima bi se bavio taj Ženski sud: etnička diskriminacija i diskriminacija na radnom mestu, tj. degradacija ženskih radnih prava usled pljačkaške kriminalne privatizacije. ŽuC i Žene za mir su se obavezale da će organizovati taj 'mali ŽS' tokom 2016. godini. Na ovoj promociji bili su prisutni i mediji.

3. Predstavljanje ŽS, Sarajevo, 10. decembar - povodom Dana ljudskih prava na sastanku temu Mreže za izgradnju mira, koalicije 97 organizacija civilnog društva iz BiH, govorila je Jadranka Miličević, Fondacija 'Cure'.

4. Promocija Ženskog suda - međunarodni nivo - aktivistkinje Žena u crnom su učestvovala na brojnim međunarodnim konferencijama i predstavile process organizovanja ŽS, završni događaj u Sarajevu, feministički pristup pravdi. Navodimo neke od tih događaja:

Berlin, Nemačka, 18, 19. i 20. oktobar: na konferenciji Dealing with the Past in Spaces, Places, Actions, and Institutions of Memory: A comparative Reflection on European Experience (*Suočavanje s prošlošću – prostori, mesta, akcije i institucije sećanja: Upporedno promišljanje o evropskom iskustvu*) o ŽS govorila je Staša Zajović, ŽuC.

Madrid, Španija, 27. oktobar – predavanje u Institutu za filozofiju i društvena istraživanja (Istituto de filosofia e investigaciones sociales) Staša Zajović držala sam predavanje od 2 sata o feminističkom pristupu pravdi a posebno o ŽS, bilo je prisutno preko 20 naučnika/ca – istoričara, antropologa, par umetnika/ca.

Milano, 21. novembar – O ŽS je govorila Staša Zajović u Ženskoj kući u Milanu (Casa delle donne di Milano, predavanju je prisustvovalo preko 50 aktivistkinja iz Milana i drugih gradova severne Italije.

Torino, 23. novembar – o ŽS i feminističkom pristupu pravdi govorila je Staša Z. u Kulturnom centru grada Torina; događaj su organzoale Žene u crnom iz Torina a prisustvovalo je oko 100 osoba.

Verona, 25. novembar – o ŽS govorila Staša Z. u gradskoj biblioteci a u organizaciji žena u crnom, Verona.

Venecija, 14. decembar – na međunarodnoj konferenciji „1995-2015. – 20 godina hladnog mira u Bosni i Hercegovini“ (1995 – 2015, 20 anni di pace fredda in Bosnia ed Herzegovina), u sesiji Pravda žena (Giustizia delle donne) o ŽS su govorile: *Rejha Avdić*, udruženje žena Srebrenice, Tuzla, BiH; *Staša Zajović*, Žene u crnom, Beograd i *Marianita D'Ambrogio*, Žene u crnom, Padova. Konferencija je održana u organizaciji Univerziteta Ca'Foscari, Venecija.

U isto vreme brojni istraživači/ce, aktivistkinje međunarodnih mreža, novinari/ke posetili su ŽuC, kao i Fondaciju 'Cure' i razgovarali o ŽS. Navodimo samo neke od ovih susreta:

27. novembar – razgovor (telefonski) Grace Harbour, tužiteljkom (prosecutor) na Međunarodnom sudu za bivšu Jugoslaviju (ICTY), kao i članicom organizacije Pacifičkog Azijskog Forumu o ženama, pravu i razvoja (Asia Pacific Forum on Women, Law and Development). Zanimala su je iskustva ŽS, posebno radi priprema na organizovanju ŽS. Razgovor je vodila sa Stašom Zajović.

11. decembar, Sarajevo – tokom posete Fondaciji CURE Marsha Henry (Associate Professor, Gender Institute and Deputy Director, Centre for Women Peace & Security) na The London School of Economics and Political Science razgovarala o ŽS sa Jadrankom Miličević, Fondacija CURE.

IV Zajednički radni konsultativni sastanci

U ovom periodu održavani su operativni radni sastanci organizacija, ekspertkinja, aktivistkinja koje učestvuju u nastavku procesa ŽS:

4. septembar, Rijeka, Hrvatska: radni sastanak Rade Iveković, filozofkinje i saradnice ŽS o sledećim pitanjima: priprema Ženske knjige svedočenja, feminističkom kodeksu u vezi sa tekstovima svedočenja na ŽS, itd.

6 i 7. septembar, Zagreb – radni sastanak u kojem su učestvovala Marijana Senjak (feministička terapeutkinja ŽS, Nela Pamuković, Centar za žene žrtve rata, Zagreb i Stasa Zajovic, ŽUC, Beograd. Na sastanku su dogovorene aktivnosti u vezi sa sledećem regionalnom susret svedokinja koji je održan krajem septembra 2015.

24. i 25. September, Tivat, Crna Gora – radni sastanak na kojem su učestvovala organizatorke regionalnog susreta svedokinja na ŽS (ŽUC, Beograd, Fondacija CURE, Sarajevo, Anima, Kotor, Crna Gora i Centar za žene žrtve rata, Zagreb.

5 i 6. decembar, Vrdnik, Srbija – na ovim radnim sastancima učestvovala su aktivistkinje Žena u crnom, Beograd, Anima Kotor, Crna Gora i Fondacija CURE, Sarajevo, BiH bilo je reči o nastavku procesa ŽS, o zajedničkim aktivnostima u narednom periodu.

V Radni sastanci Žena u crnom:

Kao nositeljke programskih aktivnosti u nastavku procesa ŽS, održavale su radne sastanke (izveštajne aktivnosti, priprema publikacija, dokumentacije i arhive ŽS, priprema regionalnih susreta svedokinja, priprema Ženske knjige svedočenja, koordinacija radne grupe za izradu dokumentarnog filma o ŽS, itd.

VI Video aktivizam

Video aktivizam koji podrazumeva realizaciju video materijala u vezi sa feminističkim pristupom pravdi; obuhvata i prevod i titlovanje dokumentarnih filmova o iskustvima nenasilnih pokreta protiv nekažnjivosti zločina, neoliberalne ekonomske globalizacije, itd.

U ovom izveštajnom period urađeni su sledeći dokumentarni filmovi:

- **Ženski sud – feministički pristup pravdi, Leskovac, 17. novembar** (6:48 min) – promocija završnog događaja u Sarajevu.
- **„Žene, mir, pravda – govore svedokinje“** (7:39 min) – dokumentarni film o delu svedočenja na ŽS u Sarajevu, maj 2015.

Grupa za video aktivizam je u ovom periodu uradila prevod i titl za sledeće dokumentarne filmove o ŽS – događaj u Sarajevu:

Ženski sud – feministički pristup pravdi (9:40 min.) – dokumentarni film autora Noah Pintarič iz Zagreba; film je preveden i titlovan na engleski, italijanski i španski jezik.

Ženski sud, Sarajevo (5:26 min) – autorke Berina Džamailović; film je preveden i titlovan na engleski, italijanski i španski jezik.

Govor Malale Jusafzai u UN (37:04 min.)

Kakenia Ntija - devojčica koja je tražila školu (15:15 min.)

VII Izdavačka delatnost

U ovom izveštajnom periodu pripremljeni su sledeći dokumenti:

- *Transkript regionalnog sastanka svedokinja sa Ženskom sudu u Tivtu – 37 str.*
- *Izveštaj o regionalnom sastanku svedokinja na ŽS, Tivat – 23 str.*
- *Transkript svedočenja svedokinja na Ženskom sudu u Sarajevu – 60 str.*
- *Transkript regionalnog susreta svedokinja na Ženskom sudu u Vrdniku – 20 str.*
- *Izveštaj o regionalnom sastanku svedokinja u Vrdniku – 16 str.*
- *Izveštaj sa sastanku svedokinja na ŽS, Crna Gora – 6. str.*

MREŽE KOALICIJE UZAJAMNA PODRŠKA I SOLIDARNOST

Žene u crnom su pokretačice ili aktivne učesnice brojnih regionalnih mreža, koalicija i saveza, aktivne učesnice u aktivnostima srodnih organizacija radi jačanja uzajamne podrške, solidarnosti, civilnog društva i demokratije u Srbiji i u celoj regiji.

Od aktivnosti realizovanih u ovom periodu izdvajamo sledeće:

Sastanak Mreže Žena u crnom: 11, 12. i 13. septembar, Vrnjačka banja, Srbija

Na trodnevnom radnom sastanku su učestvovalе trideset i dve (32) osobe i to: tri (3) iz Crne Gore, jedna (1) iz Hrvatske, tri (3) iz Bosne i Hercegovine i dvadeset pet (25) iz deset (10) gradova u Srbiji.

Program je obuhvatao sledeće aktivnosti:

Petak, 11. septembar

“U slici i reči” - o aktivnostima Mreže Žena u crnom između dva sastanka Mreže, izvestile/i su: Miloš Urošević, Staša Zajović, Ljiljana Radovanović, Ljupka Kovačević, Goran Lazin, Mirko Medenica i Snežana Tabacki. Prikazani su i fotografije i filmovi kojima su predstavljene neke od uličnih akcija i internih debata.

O autonomiji i zajedništvu - o aktivnostima grupa unutar Mreže ŽuC

U skladu sa feminističkom etikom ŽuC-a poštovanja autonomije i različitosti sadržaja rada grupa koje čine Mrežu, aktivistkinje su predstavile neke od aktivnosti koje realizuju u svojim sredinama, bilo samostalno ili uz podršku Mreže ŽuC-a. Ovaj deo su moderirale Ivana Ristić i Jelena Memet.

Subota, 12. septembar

Civilno društvo u raljama države – panel diskusija o kooptiranju organizacija civilnog društva (OCD) od strane vlasti, zlo/upotrebi OCD radi udovoljavanja EU standardima, uticaju toga na proces suočavanja sa prošlošću, autonomiji naspram partnerstvu sa državom, proizvodnji razdora unutar OCD te o mogućim alternativama.

U ovom debati su učestvovalе/i:

Ljupka Kovačević, Anima, Kotor (Crna Gora)

Slavica Stojanović, Rekonstrukcija Ženski Fond, Beograd

Aleksandar Kraus, Savez antifašista Srbije

Fahrudin Kladničanin, Akademski forum 10

Snežana Obrenović, Žene u crnom, Kraljevo

Rejha Avdić i Hava Muratović, udruženje Žene Srebrenice, Tuzla, BiH

Suvada Selimović, udruženje Anima, Đulići, BiH

Sabina Talović, Bona fide, Pljevlja

Slavica Stojanović, Rekonstrukcija ženski fond, Beograd

Binasa Džigal, Ženski glas, Priboj

Ljiljana Radovanović, ŽUC, Beograd

Marija Kovačev, Novi Bečej

Nadežda Kostić, Peščanik, Kruševac, itd.

Razgovor je moderirala Staša Zajović

Rad po grupama – popodne

I grupa: Zajedničko promišljanje završnice Ženskog suda, Sarajevo (7.-10. maj 2015.)

Svedokinje, organizatorke i učesnice ŽS, aktivistkinje Mreže zajedno su evaluirale taj događaj sa stanovišta njegovog doprinosa feminističkom pristupu pravdi, a razgovor su moderirale *Ljupka Kovačević* i *Staša Zajović*.

II grupa: „Komšije“ - projekcija dokumentarnog filma u produkciji Nezavisnog društva novinara Vojvodine; film govori o svetlim primerima brige za susele drugih nacionalnosti u vreme najtežih zločina u region Prijedora tokom rata u BiH, 1992 godine.

Nakon projekcije održana je diskusija.

Diskusioni kutak - kuda/kako dalje – o aktuelnoj situaciji u Srbiji i Hrvatskoj, u svetlu porasta revizionizma i etno nacionalizma u Srbiji i Hrvatskoj govorile/i su:

Snežana Tabački, ŽUC Beograd

Lino Veljak, Filozofski fakultet, Zagreb

Miodrag Kapetanović, ŽUC, Beograd

Aleksandar Kraus, Savez antifašista Srbije

Fahrudin Kladničanin, Forum 10, Novi Pazar,

Miloš Urošević, ŽUC, Beograd

Snežana Jakovljević, Peščanik, Kruševac

Tanja Marković, Savez antifašista Srbije i ŽUC

Aktivistička umetnost – prikazani su dokumentarni filmovi Grupe za video aktivizam Žena u crnom – koordinirali Goran Lazin i Marija Vidić

Poslednji dan sastanka je bio posvećen **planovima Mreže u narednom periodu** i **evaluaciji rada**. Učesnice i učesnici su većinom isticali kao značajne rasprave o civilnom društvu i procesima rehabilitacije ratnih zločinaca i reviziji i reinterpretaciji istorijskih činjenica o Drugom svetskom ratu, u okviru **Diskusionog kutka**.

(Integralni izveštaj sa sastanka Mreže nalazi se na sajtu ŽUC-a)

Solidarnost je naša snaga

Akcije solidarnosti – sa pripadnicama/ima ugroženih i obespravljenih manjinskih zajednica (socijalno-klasnih, etničko-rasnih, seksualnih), građanima/nkama čija su ljudska prava (radna, obrazovna, kulturna), ugrožena.

Solidarnost sa ratnim izbeglicama u Srbiji: Žene u crnom su započele 2013. kada su organizovane solidarne akcije protiv rasističkih napada koji su kulminirali krajem 2013 godine i od tada pa do sada Žene u crnom organizuju mnoštvo aktivnosti, o čemu možete naći informacije na sajtu Žena u crnom. Aktivnosti solidarnosti su međusobno isprepletene, istovremeno uključuju više dimenzija – mirovnu, humanitarnu, umetničko-aktivističku, informativnu...

U ovom periodu organizovale smo sledeće aktivnosti:

Direktne akcije - solidarna pomoć na terenu ima više segmenata i obuhvata:

- **Posete mestima na kojima se nalaze izbeglice** – centri za azilante, parkovi kod Ekonomskog fakulteta i Autobuske stanice u Beogradu; granični prelazi, samoorganizovanim kampovima izbeglica, prihvatni centri za izbeglice, itd. – tokom 2014. i 2015. organizovale smo oko pedeset (**50**) poseta, uglavnom se radi o jednodnevnim posetama, ali u više navrata aktivisti/kinje ŽUC-a su boravili više dana u samoorganizovanim kampovima – Stara ciglana kod Subotice, kampovi u blizini graničnih prelaza, itd.
- **Mirovne akcije humanitarnog karaktera** – pružanje humanitarne pomoći - preko humanitarnih akcija podstičemo solidarnost, upoznavanje, prijateljstvo, susrete sa ratnim izbeglicama, sticanje znanja o položaju izbeglica, informacija o njihovom položaju, itd. Ove akcije se organizuju tokom posete mestima na kojima se nalaze izbeglice.
- **Pletemo mir i solidarnost** – unutar Mreže ŽUC-a organizovano je pletenje vunениh rukavica i papuča/priglavki za potrebe izbeglica u zimskom periodu; u ovoj akciji započetoj oktobra 2015. godine učestvovala su aktivistkinje iz oko desetak gradova u Srbiji, ali i Crnoj Gori (Bonafide, Pljevlja), a takođe su se uključile i solidarne građanke. U ovoj akciji je urađeno oko **500** komada vunene odeće.
- **Umetničko-aktivističke akcije solidarnosti sa izbeglicama** - ulične mirovne akcije zajedno sa izbeglicama u parkovima, na graničnim prelazima, muzičke i likovne ulične radionice sa izbeglicama, mirovne muzičke igraonice za izbegličku decu, ulične akcije radi podsticanja solidarnosti građanstva sa ratnim izbeglicama. Takođe nam je važna estetska dimenzija solidarnosti - štampanje letaka, izrada bedževa, transparenata na arapskom, farsiju, engleskom, srpskom jeziku); U osmišljavanju i realizovanju ovih akcija saradujemo sa sledećim umetničkim kolektivima *Škart, Anti protiv, Dah teatar*.
- **Dokumentarni filmovi o akcijama solidarnosti:** Grupa za video aktivizam ŽUC-a snimila je pet kraćih filmova o uličnim akcijama, umetničko-aktivističkim programima. Takođe imamo bogatu foto dokumentaciju o akcijama solidarnosti.

Navodimo hronološki navedene aktivnosti:

4. septembar – solidarna poseta u parkovima između Autobuske stanice i Ekonomskog fakulteta, susret sa izbeglicama, ovom prilikom aktivistkinje Ljilja R. i Violeta Đ. su podelili skromnu humanitarnu pomoć.

8. septembar, Beograd - solidarna poseta u parkovima između Autobuske stanice i Ekonomskog fakulteta, susret sa izbeglicama iz Sirije, Avganistana, Somalije. ovom prilikom Goran L. i Saša Z. podelili su humanitarnu pomoć (voće, higijenske potrepštine).

9. septembar, Beograd - devet aktivistkinja i aktivista Žena u crnom (Maša Malešević, Staša Zajović, Miloš Urošević, Ljiljana Radovanović, Goran Lazin, Marija Vidić, Snežana Tabački, Tijana Mirković i Ljiljana ...) posetilo parkove kod autobuske stanice Laste i kod Ekonomskog fakulteta. Svi sa kojima je vođen razgovor su bili u tranzitu na putu do neke od razvijenih zemalja EU.

11. septembar, Beograd - tog jutra desetak aktivistkinja Mreže ŽUC-a je posetilo parkove, zajedno sa ženama Srebrenice i Podrinja, iskazujući solidarnu podršku ratnim izbeglicama sa Bliskog istoka. O njihovim utiscima smo razgovarale istog popodneva, na sastanku Mreže ŽUC-a u Vrnjačkoj banji.

14. septembar, Beograd - u parku je bilo manje ljudi, svi su bili veoma uznemireni zbog najave mađarskih vlasti da zatvore granicu i primene silu...Danas smo srele više izbeglica iz Avganistana, ali i iz Sirije, redom su nas pitali o stanju na granici između Srbije i Mađarske...

14/15. septembar, u vozu od Beograda prema granici sa Mađarskom: Aktivista ŽUC-a (Goran Lazin) zajedno sa aktivistkinjama *No borders* su telefonski javili da su u vozu Beograd-Subotica, izbeglice izložene brutalnoj segregaciji (više cene za kartu, posebni vagoni...), što su aktivistim doživeli kao 'mobilni konc logor'...

15. septembar, 'Stop teroru nad migrantima' – mirovna akcija solidarnosti sa izbeglicama, na graničnom prelazu Bački vinogradi (između Srbije i Mađarske) a nakon zabrane prelaska granice izbeglicama sa Bliskog istoka, akciju su organizovali aktivisti/kinje ŽUC-a i *No borders*.

16. septembar, na granici između Srbije i Mađarske - Aktivista Žena u crnom Goran Lazin, je zajedno sa aktivistkinjama *No borders* bio na granici Srbije i Mađarske, kod Horgoša. Odale su nam javili, između ostalog: "Ovde je alarmantno stanje, probijena je ograda, koja je u međuvremenu postavljena. Mađarska vojska je tu sa tenkovima. Proglašeno je vanredno stanje u južnim delovima države Mađarske. Vojska je protiv azilanata koristila suzavce, po njima pucala gumenim mecima i pendrecima." U sledećim telefonskim razgovorima, tokom noći, Goran je javljao da se situacija sve više pogoršava... U Dnevniku sa graničnih prelaza Srbija – Mađarska 'Vrata aparthejda' Goran Lazin je opisivao brutalno nasilje prema ratnim izbeglicama sve do zatvaranja granice 14, 15, 16, 17. septembra kada je zatvorena granica.

17. septembar „Solidarity forever“ (Solidarnost zauvek) – mirovna akcija sa izbeglicama na graničnom prelazu Horgoš 2 (između Srbije i Mađarske). U akciji su učestvovala aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom i Autonomnog ženskog centra, a pridružilo se više desetina izbeglica sa Bliskog istoka (*opširan izveštaj o ovoj akciji u rubrici 'Ulične akcije'*)

21. septembar, Beograd „Solidarnost sa izbeglicama“ - mirovna akcija povodom Svetskog dana mira (21. septembar) organizovana je u Beogradu, u parkovima kod Ekonomskog fakulteta i Autobuske stanice. Akciji su se priključile izbeglice (*opširan izveštaj o ovoj akciji u rubrici 'Ulične akcije'*)

25. septembar, Beograd - solidarna pomoć izbeglicama sa Bliskog istoka, parkovi kod Autobuske stanice i Ekonomskog fakulteta. U okviru ove solidarne posete, organizovale/i smo više aktivnosti: raspodela humanitarne pomoći, zajedničke kreativne aktivnosti 'Crtanje mape sveta'

ispisivanje poruka na raznim jezicima ili velika mapa gde su ucrtane zemlje odakle ljudi dolaze i kuda idu i gde su upisivali trase kojima su dolazili, teškoće na koje su nailazili, itd. Ovu aktivnost je koordinirala Vahida Ramujkić, likovna umetnica.

1. oktobar, Beograd – solidarna akcija pomoći izbeglicama sa Bliskog istoka, parkovi kod Autobuske stanice i Ekonomskog fakulteta. Aktivisti/kinje ŽUC-a su delile poklone koji su stigli od Marte Correia, aktivističke prijateljice iz Lisabona, Portugal. Tog dana najviše izbeglica je došlo iz Afganistana, zatim Pakistana i Irana. Kao i svih prethodnih dana, nedelja meseci, svi su oni u 'tranzitu', svi žure da se domognu Zapadne Evrope, niti žele niti im se nudi da ostanu u Srbiji...

6. oktobar, Beograd - U okviru ove solidarne posete izbeglicama u parkovima, organizovale smo podelu tople garderobe, voća i higijenskih maramica.

9. oktobar, Beograd "Give peace a chance" (Dajmo šansu miru) - akciju solidarnosti su zajedno organizovale Žene u crnom i muzički bend Jugoslava i Anastasije "Anti – protiv" iz Beograda (opširan izveštaj o ovoj akciji u rubrici 'Ulične akcije')

17. oktobar, Beograd, „Pletemo mir i solidarnost“ – mirovna akcija povodom dva važna međunarodna datuma (17. oktobar - svetski dan protiv siromaštva i 18. oktobar - evropski dan borbe protiv trgovine ljudima) Žene u crnom, zajedno sa NVO Astra i Autonomni ženski centar organizovale su mirovnu akciju kod Ekonomskog fakulteta i kod dolaznih perona autobuske stanice. (opširan izveštaj o ovoj akciji u rubrici 'Ulične akcije').

Inače, primećeno je pojačano prisustvo policije i generalno militarizacija. Zapravo, tih dana je menja ruta za izbeglice promenjena. Oni/e se više ne zadržavaju i spavaju po parkovima kod autobuske stanice i Ekonomskog fakulteta, u Beogradu, već se prevoze direktno iz Preševa (gde se registruju) do Šida, odakle idu u Hrvatsku.

18. oktobar, granični prelazu između Srbije i Hrvatske (Berkasovo-Bapska kod Šida): solidarna poseta izbeglicama sa Bliskog istoka aktivistkinja ŽUC-a (Violeta, Ljilja, Ružica) i aktivistkinje Jelene iz Vukovara, Hrvatska. Tom prilikom su posetile i prihvatni centra za izbeglice koji se nalazi u selu Opatovac. U kamp se nije moglo ući jer su neophodne dozvole.

20. oktobar, prihvatni centar Preševo – u poseti izbeglicama u ovom centru koji se nalazi u blizini granice između Srbije i Makedonije bili/su aktivistkinje ŽUC-a (Violeta, Goran i Mirko), zajedno sa aktivistkinjama naše mreže iz Preševa (Sanije i Riva). Odneta je humanitarna pomoć (hrana, sredstva za higijenu, odeća, obuću, itd.).

U ovom centru se vrši registracija izbeglica, a takođe deluje i više međunarodnih humanitarnih organizacija. Inače, povećava se broj izbeglica koji žele da pređu granicu pre zime, ali i pre sve rigoroznijih mera putovanja. Zbog pojačane policijske kontrole, nije bilo dozvoljeno snimanje, kao ni boravak u kampu bez 'dozvole' Komesarijata za izbeglice Srbije.

31. oktobar, granični prelaz Berkasovo-Bapska, između Srbije i Hrvatske: Žene u crnom i Rekonstrukcija ženski fond su 31. oktobra 2015 godine, obeležile petnaestogodišnjicu donošenja Rezolucije 1325 posetom i pružanjem solidarne pomoći ratnim izbeglicama, kod graničnog prelaza Berkasovo/Bapska.

9. novembar, prihvatni centar Preševo - Aktivistkinje Žena u crnom i Rekonstrukcije ženski fond Violeta Đikanović i Slavica Stojanović su povodom 9. novembra - Međunarodnog dana protiv fašizma i antisemitizma, posetile prihvatni centar za ratne izbeglice sa Bliskog istoka, u Preševu. Policija je naložila da napustimo kamp jer nemamo dozvolu za ulazak i zabranila fotografisanje, tako da su humanitarnu pomoć aktivistkinje prosledile humanitarnoj organizaciji REMAR iz Španije koja radi u ovom centru. U ovoj akciji su učestvovala i aktivistkinje mreže iz Preševa, Vlasotince, Leskovca.

27. novembar, prihvatni centar Preševo - Aktivistkinje Žena u crnom (Violeta Đikanović) i Žena za mir iz Leskovca (Milka Rosić) su posetile prihvatni centar za ratne izbeglice sa Bliskog istoka u Preševu. Primećen je mali broj izbeglica, a uslovi u centru su 'katastrofalni', aktivistima su onemogućeni obilazak i posete, pristup u registracioni centar nema niko od nevladinih organizacija i međunarodnih volontera/ki, humanitarnoj organizaciji Remar vlasti su 'zabranili da dele kuvanu hranu...' Ukratko, pristup Centru za registraciju izbeglica nemaju oni koji bi bili svedoci onoga šta država radi – zloupotrebe, mahinacije, a procedura za dobijanje dozvola je niz administrativnih prepreka da postaje 'nemoguća misija'. Cilj ovakvih arbitrarnih mera je odabir 'podobnih' organizacija za rad sa izbeglicama, dok se 'nepodobnima' onemogućava pristup. Uvodi se princip 'poželjnih' ili 'nepoželjnih' ili pak 'NVO od poverenja'.

10. decembar „Izbeglice su dobrodošle“ – Povodom 10. decembra, Međunarodnog dana ljudskih prava, Žene u crnom su organizovale akciju solidarnosti sa ratnim izbeglicama sa Bliskog istoka (*opširan izveštaj o ovoj akciji u rubrici 'Ulične akcije'*).

18. decembar, prihvatni centar Adaševci – Aktivisti ŽUC-a (Mirko, Violeta, Staša) posetili su ovaj prihvatni centar koji se nalazi na granici između Srbije i Hrvatske.

U Adaševcima smo zatekli mnoštvo izbeglica koji su čekali da se ukrcaju za autobuse koji ih voze za železničku stanicu u Šid, oko šest kilometara dalje. Srele smo više žena sa decom, putuju same iz Sirije, Avganistana i manji broj iz Iraka. Inače, doneta je humanitarna pomoć a pre svega topla odeća za decu – pletene rukavice, šalovi, džemper...urađenih u okviru akcije Mreže ŽUC-a 'Pletemo mir i solidarnost'.

21. decembar, prihvatni centar Preševo - Primećeno je odsustvo izbeglica, jer su već nekoliko dana loši vremenski uslovi na moru između Turske i Grčke, pa je značajno smanjen broj izbeglica. Prethodnih dana je bilo u proseku oko 1000 dnevno a tog dana oko 170. Violeti i Mirku (ŽUC) nije bilo dozvoljeno da uđu u centar, čak ni da odnesu pomoć koju su doneli (voće, rukavice, kape) do Remar-ovog šatora, koji se nalazi unutar centra. Remar-ovi volonteri su izašli van da bi preuzeli pomoć.

21. decembar, Beograd – tokom umetničke predstave „Ne/vidljivi grad“ pozorišni kolektiv Dah teatar delio je informativne letke Žena u crnom o ratnim izbeglicama sa Bliskog istoka. Ova pozorišna predstava o promociji multikulturalizma, obeležila je 10 godina postojanja a odvijala se u gradskom autobusu broj 26.

30. decembar, prihvatni centar u Adaševcima i granični prelaz Šid - Aktivistkinje Žena u crnom Violeta Đikanović i Vahida Ramujkić sa aktivistima organizacije iz Katalonije *IGMAN-Accio Solidaria* su posetile/i prihvatni centar za ratne izbeglice sa Bliskog istoka u Adaševcima kod Šida. I ovom prilikom je zabranjeno fotografisanje a humanitarna pomoć se može podeliti isključivo uz dozvolu Komersarijata za izbeglice Srbije! Zahvaljujući uzajamnoj podršci *Remar*-a podeljena je humanitarna pomoć. Takođe su posetili i prihvatni centar na Železničkoj stanici u Šidu. I tu je zabranjeno fotografisanje bez dozvole MUP-a Srbije.

Pored toga, solidarnost sa ratnim izbeglicama Žena u crnom izražavaju i drugim aktivnostima:

- **Pisanje i slanje izveštaja** - na srpskom i engleskom jeziku, za domaće i međunarodne mreže i institucijama sa kojima saradujemo a radi upoznavanja sa problemima izbeglica, njihovim položajem, njihovim ljudskim pravima, zloupotrebama, diskriminacijom, kako na nivou institucija tako i društva. Opširni izveštaji sa svih gore navedenih akcija nalaze se na sajtu Žena u crnom, na srpskom i engleskom jeziku.
- **Organizovanje solidarne pomoći unutar Mreže Žena u crnom** – osmišljavanje zajedničkih aktivnosti, koordinacija akcija, organizovanje diskusija o položaju izbeglica sa grupama i pojedinkama u Mreži, kao i sa srodnim organizacijama sa kojima smo organizovale veliki broj solidarnih akcija.
- **Praćenje stanja ljudskih prava izbeglica ima više segmenata:**
 - *beleženje pritužbi i žalbi o nasilju i diskriminaciji nad izbeglicama* – kako od strane državnih institucija, tako i društva. Izvor informacija su direktni kontakti sa izbeglicama, susreti i razmena informacija sa aktivistima/kinjama srodnih organizacijama i pokretima na regionalnom i međunarodnom nivou, praćenje izveštavanja u medijima o položaju izbeglica, kontakti sa predstavnicima/ama međunarodnih institucija za ljudska prava, posebno onima za migracije i prava izbeglica,
 - *beleženje zloupotreba i militarizacije izbegličke tragedije* – slučajevi represije, zloupotrebe, eksploatacije izbeglica od strane državnih i nedržavnih aktera u vidu pljačke i bogaćenja na račun izbeglica, profitiranje na migracijama s Bliskog istoka i stvaranje novog talasa/sloja postratnih profitera,
 - *praćenje primene mera od strane institucija*, ispunjavanje obaveza koje je preuzela država na osnovu međunarodnih konvencija o položaju izbeglica i tražilaca azila – raskorak između faktičkog i normativnog stanja,

Internacionalistička solidarnost – učešće na međunarodnim konferencijama o izbeglicama, kontakti sa međunarodnim mrežama radi razmene informacija, osmišljavanja zajedničkih akcija, organizovanje uzajamnih poseta, debata. U ovom periodu Žene u crnom su imale brojne susrete, od kojih navodimo:

6. oktobar, Beograd – radni sastanak sa Sabinom Frejzer (Sabina Freizer), savetnicom za pitanja mira i bezbednosti (Governance, Peace and Security) pri agenciji UN Women za Evropu i Centralnu Aziju (Europe&Central Asia Regional Office) u Istanbulu, Turska. Aktivistkinje ŽUC-a (Ljiljana R. Violeta Đ. i Staša Z.) su iznele svoja iskustva u radu sa izbeglicama.

2. novembar, Beograd – radi sastanak sa Galit Wolfensohn, konsultantkinjom UN Women (Agencija UN za rodnu ravnopravnost i osnaživanje žena); na sastanku su učestvovalе aktivistkinje ŽUC-a (Ljiljana Radovanović i Staša Zajović) i razgovarale o posebnim potrebama i prioritetima žena migrantkinja; o odgovorima na izbegličku krizu iz rodne perspektive, itd.

16. novembar, Beograd - susret aktivistkinja ženskih grupa iz Beograda sa delegacijom Inicijative žena nobelovki (Nobel Women's Initiative) u okviru inicijative 'Otvaranje granica -Women Refugees Welcome'. Razgovarano je o problemima ratnih izbeglica, specifičnom iskustvu žena izbeglica, doprinosu aktivistkinja u prihvatnim centrima, akcijama solidarnosti, itd. U ime ŽUC učestvovala je Staša Z.

26. novembar, Milano, Italija – učešće na međunarodnom susretu 'Šta se dešava migrantima na balkanskoj izbegličkoj ruti?' u organizaciji Ženske kuće iz Milana (Casa delle Donne di Milano). Učestvovala je Staša Zajović, aktivisti mreže People Before Borders iz Italije.

16. decembar, Beograd - održan je radni sastanak, u prostorijama ženske grupe Astra, sa članicama organizacije Women s Refugees (WRC) Commission sa ženskim grupama koje se bave humanitarnim radom sa izbeglicama. Predstavnice WRC je posebno zanimala zaštita žena i devojaka – izbeglice od rodno zasnovanog nasilja. Aktivistkinje ženskih grupa (Astra, Autonomni ženski centar, Atina, ŽUC iz Beograda i Impuls iz Tutina) kritikovale su odnos vlasti u Srbiji odnosi prema izbeglicama, netransparentnost trošenja međunarodnih donacija koje dobija država Srbija, ograničenja pa i zabrane koje aktivistima/kinjama civilnog društva nameće Komesarijat za izbeglice RS (u kampovima, prihvatnim centrima za izbeglice). U ime ŽUC na ovom radnom sastanku učestvovala je Ljiljana Radovanović.

Poseta međunarodnih aktivista/kinja, Beograd: tokom novembra i decembra boravili su u poseti Ženama u crnom aktivisti/kinje iz Poljske, Italije, Španije koji organizuju akcije solidarnosti na graničnim prelazima, prihvatnim centrima na izbegličkoj ruti o celoj Evropi a tokom posete posećeni su neki prihvatni centri i granični prelazi.

Diskusioni kružoci, predavanja, debate u prostorijama Žena u crnom

Praksa redovnih diskusionih kružoka, predavanja i zajedničke refleksije o važnim društvenim i političkim pitanjima u zemlji i svetu, nastavljena je i u ovom izveštajnom periodu, u kojem je organizovano trinaest (**13**) predavanja i debata u kojima su učestvovalе **217** osobe:

16. septembar - projekcija filma '**Prajd**' (**Pride**); ovaj igrani film u trajanju od 116 minuta, govori o saradnji između LGBT pokreta i sindikata rudara u Velsu, 1984. godine.

Na projekciji i razgovoru bilo je prisutno **10** aktivista/kinja.

23. septembar - „**Nenasilje i feminističko-antimilitarističke alternative militarizmu**“ u koordinaciji Staše Zajović, na radionici je učestvovalo **10** osoba.

30. septembar - promocija knjige „**Kundak Bože Kaurine i druge priče**“ autora Draga Kovačevića, uz učešće **28** osoba (opširnije o ovoj promociji u rubrici 'Suočavanje s prošlošću').

7. oktobar - „Bliski istok – zona permanentnog ne/mira“ – razgovor u kojem su učestvovali kao uvodičari/ke: *Mirko Medenica*, aktivista, koji je govorio o svom iskustvu volonterskog rada u Izraelu, kao i *Violeta Đikanović* koja je govorila o svom iskustvu iz Sirije pre rata. Takođe smo razgovarali o sadašnjoj situaciji na Bliskom istoku. U razgovoru je učestvovalo **20** osoba.

14. oktobar - O aktuelnoj političkoj situaciji u Ukrajini – razgovor sa Janom Zakorko iz Ukrajine koja je više meseci radila kao volonterka u ŽUC-u. Predavanju i razgovoru prisustovale su **22** osobe.

28. oktobar - projekcija izraelskog filma **“Limunovo drvo”** (Lemon three) o nasilju izrelske vojske i države nad palestinskom udovicom, kojoj je oduzeta plantaža limunovog drveta radi izgradnje vile izraelskog ministra odbrane. Film svedoči o borbi Palestinke, kao i o podršci koju joj pruža žena ministra. Na ovoj projekciji bilo je prisutno **12** osoba.

5. novembar - projekcija filma **“Strastvena politika – život i rad Šarlot Banč”** (58 min), rediteljka Džois Varšou.

Film prati život i aktivistički angažman feministkinje Šarlote Banč (Charlotte Bunch), feministkinja i aktivistkinja (SAD). Ona je 60-ih godina XX veka bila aktivna u antiratnom pokretu, kao i pokretu za građanska prava Afroamerikana, sedamdesetih je bila aktivna u radikalnoj feminističkoj grupi Furije. 1989. godine osnovala je Centar za globalno žensko liderstvo (Center for Women's Global Leadership) na univerzitetu Rutgers, u SAD. Šarlot Banč je jedna od glavnih pokretačica globalne kampanje 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama, na Ženskom sudu u Sarajevo je bila članica Međunarodnog sudskog veća.

Na projekciji i razgovoru bilo je prisutno **13** osoba.

11. novembar - Međunarodna politika - izveštaj sa aktivističkih poseta (Nemačka, Španija) je podnela Staša Z. Ovom prilikom su bili prikazani i video materijali; učestvovalo je **18** osoba.

18. novembar - razgovor povodom godišnjice zločina u Vukovaru i projekcija filmova o Vukovaru u produkciji grupe za videoaktivizam Žena u crnom. Učestvovala su aktivistkinje i aktivisti Žena u crnom i Helsinškog odbora za ljudska prava u Srbiji a bilo je prisutno **17** osoba.

25. novembar - ‘Vreme leptirova’ (95 min); igrani film reditelja Mariana Barosa (Mariano Barrozo?), zasnovan na istoimenoj knjizi Julije Alvarez (Julia Alvarez), govori o sestrama Mirabal, koje su se borile za ljudska prava žena u vreme diktature Rafaela Truhilja (Rafael Trujillo) na Haitiju šezdesetih godina XX veka. Međunarodna kampanja 16 dana aktivizma protiv nasilja nad ženama se obeležava u spomen na njihovo ubistvo.

2. decembar - „Čekajući kapitalizam“, razgovor o knjizi sociologa *Mladena Lazića*, Filozofski fakultet, Beograd. Pored autora, u razgovoru su učestvovala **22** osobe.

7. decembar - „Crna Gora na raskršću“, o aktuelnoj političkoj situaciji u Crnoj Gori govori su kao uvodničari: Esad Kočan, iz Podgorice, glavni i odgovorni urednik crnogorskog nezavisnog nedeljnika Monitor i Ljupka Kovačević, aktivistkinja ženske grupe ‘Anima’ iz Kotora. U ovom razgovoru učestvovala su **23** osobe.

16. decembar - „Dostojanstvo – istorija i značenje pojma“, studija američkog filozofa Majkla Rozena; razgovor su vodili: Lino Veljak, Filozofski fakultet, Zagreb i Vesna Stanokvić- Pejinović, filozofkinja, Beograd, uz učešće **21** osobe.

23. decembar - ‘Ostavila je trag u nama’ - omaž *Jasni Bogojević* (1946. – 2015.) antiratnoj antifašističkoj drugarici, aktivistkinji ŽUC-a. U činu sećanja na Jasnu učestvovalo je **20** osoba.

Uzajamna podrška i solidarnost

U ovom periodu smo takođe učestvovali i u brojnim međunarodnim konferencijama, inicijativama civilnog društva u organizaciji srodnih grupa; ovde hronološki navodimo one u kojima smo imale aktivno učešće (predavačice, panelistkinje...):

16. septembar, Beograd – regionalna konferencija „Srebrenica – kultura sećanja“ održana je u Medija centru, u organizaciji Fonda za humanitarno pravo, prisustvovao je Miloš Urošević, ŽUC.

23. oktobra, Beograd – Fond za humanitarno pravo predstavio je **Dosije „Operacija Reka“** o zločinima koji su počinili 27. i 28. aprila 1999. godine pripadnici srpskih snaga. Tada je ubijeno najmanje 350 civila – kosovskih Albanaca, a njih nekoliko hiljada proterali u Albaniju. Napad srpskih snaga na civilno stanovništvo u dolini Reka po broju žrtava najteži je zločin počinjen nad civilima tokom rata na Kosovu i jedan od najvećih u ratovima u bivšoj Jugoslaviji tokom devedesetih godina prošlog veka.

Miloš Urošević, aktivista ŽUC-a je prisustvovao predavljanju navedenog Dosijea.

16. novembar, Beograd – „Branitelji ljudskih prava u zemljama Zapadnog Balkana/ Human Right defenders in the Western Balkans Region“ u organizaciji Helsinškog odbora za ljudska prava; u ime ŽUC-a učestvovali su Mirko medenica i Staša Zajović

23. novembar, Leskovac – sudski postupak protiv svedoka Slobodana Stojanovića, odložen je zbog nedolaska oštećenih, a ovom događaju prisustvovao je Mirko Medenica, aktivista ŽUC-a, zajedno sa drugim organizacijama civilnog društva iz Beograda: Fondom za humanitarno pravo i Helsinškim odboru za ljudska prava. S. Stojanović je bivši pripadnik MUP Republike Srbije i svedok zločina počinjenih 1998. godine na Kosovu od strane pripadnika 37. odreda PJP MUP RS. Zbog svoje namere da sa trojicom kolega svedoči o dešavanjima na Kosovu, bio je objekat represije od strane lica koje je u svojim iskazima naveo kao izvršioci zločina. Valja napomenuti da do danas nisu procesuirani zločini o kojim Slobodan Stojanović ima saznanja. Kulminacija progona svedoka Stojanovića je sudski postupak koji se protiv njega vodi, za navodne pretnje koje je putem e-mail-a uputio tužiocu za ratne zločine Vladimiru Vukčeviću i njegovom zameniku Slobodanu Stankoviću. Cilj postupka je da se kriminalizuje i diskredituje svedok Stojanović, kao i da se zaplaši pretećom zatvorskom kaznom. Sledeće ročište je zakazano za 3.2.2016.

18. decembar, Beograd - Sastanak sa Majklom Forstom (*Michel Forst*), specijalnim izvestioceom UN za položaj braniteljki ljudskih prava; na ovom radnom sastanku učestvovali/i su aktivisti/kinje OCD, a ŽUC je predstavljala Ljiljana Radovanović. Bilo je reči o položaju branitelja/ki ljudskih prava, napadima državnih i nedržavnih aktera, odsustvu adekvatnih reakcija državnih institucija, klimi nekažnjivosti u Srbiji. Sastanak je održan u Kancelariji poverenice za zaštitu ravnopravnosti.

Kampanje, apeli:

Pored navedenih inicijativa u ovom izveštajnom periodu, takođe smo pokrenule ili aktivno učestvovali smo aktivno u brojnim kampanjama pre svega u vezi sa zahtevima za suočavanjem s prošlošću – odgovornost za ratne zločine, nasilju nad ženama, protiv represije nad političkim neistomišljenicima; nad izbeglicama.

Od apela i kampanja navodimo:

Solidarnost sa ratnim izbeglicama - Stop trgovini ljudima – povodom 17. oktobra - Svetskog dana protiv siromaštva i 18. oktobra - Evropskog dana borbe protiv trgovine ljudima, u saopštenju Žena u crnom, Astra i Autonomni ženski centar se naglašavaju da “izbeglice, tražioci azila, maloletnici bez pratnje, kada su u tranzitu, postaju laka meta, izloženi su različitim vrstama eksploatacije, a neretko i trgovini ljudima”. Navedene organizacije zahtevaju od

nadležnih institucija "da se osobama pod rizikom ne pruži zaštita i da se urgentno i adekvatno deluje ukoliko postoji osnovana sumnja da postoji bilo koji vid eksploatacije."

Pravda za žrtve zločina u Sjeverinu – povodom 23-godišnjice otmice i ubistva 17 građana bošnjačke nacionalnosti Srbije iz Sjeverina (22. 10.1992.), ŽuC naglašava da "ubijeni meštani Sjeverina nisu još dolično sahranjeni, sve ubice još nisu osuđene, a država Srbija nije priznala svoj zločin". ŽUC traži od "države Srbije da uhapsi počinioc, njihove naredbodavce i komandante", kao i da dodeli materijalnu reparaciju preživelim članovima porodica žrtava iz Sjeverina.

Antifašizam je naš izbor – u saopštenju povodom 9. novembra – Međunarodnog dana borbe protiv fašizma antisemitizma, Žene u crnom su ponovo izrazile "najoštiji protest protiv rehabilitacije četničkih ratnih zločinaca i kvislinškog snaga iz Drugog svetskog rata. Politika rehabilitacije i istorijskog revizionizma poništava antifašističko nasleđe i proširuje ionako veliki prostor za ultradesničarske snage (neonacističke, antisemitske, ksenofobične, klerofašističke) snage na nivou države i društva. I dalje ćemo zahtevati zakonsko sankcionisanje ovakvih tendencija i pokreta i negovati antifašističko nasleđe i vrednosti".

Inicijativa Žena u crnom iz Beograda, Multimedijalnog centra/MMC Led art/Art klinika iz Novog Sada za podizanje spomen ploče hrvatskim ratnim zarobljenicima u Begejcima i Stajićevo: Žene u crnom i Art klinika uputili su novembra 2015. odbornicama i odbornicima skupština opština Zrenjanin i Žitište zahteve da na primeren način obeleže koncentracioni logori Begejci i Stajićevo u kojima su početkom devedesetih stradali civili i ratni zarobljenici hrvatske nacionalnosti. Ove godine zahtevu su se pridružilo desetak organizacija civilnog društva iz Srbije. Time je ponovljena višegodišnja inicijativa da se na primeren način obeleže mesta mučenja i stradanja hrvatskih ratnih zarobljenika i civila u koncentracionim logorima Begejci i Stajićevo, koji se nalaze na teritoriji grada Zrenjanina i opštine Žitište. Na ovaj zahtev nadležne institucije još uvek nisu odgovorile.

Inicijativa za imenovanje jedne ulice u Beogradu imenom Dejana Nebrigića - 29 decembra 2015. se navršava šesnaest godina od smrti Dejana Nebrigića (1970 -1999), gej aktiviste, pacifiste i antifašiste. Dejan je ubijen 1999. godine u dvadeset osmoj godini života. Kao deklarisan antifašista, antinacionalista i antimilitarista, odbio je vojnu obavezu, javno obnarodujući da je homoseksualac, što je u to vreme tretirano kao bolest zbog koje je trajno oslobođen vojne obaveze. Početkom 1992. priključuje se Ženama u crnom, a veoma značajan doprinos antimilitarističko-feminističkom angažmanu Žena u crnom dao je svojim učešćem u pokretanju mreže za prigovor savesti. Od nadležnih institucija se zahteva da se "nekoj od mnogih bezimernih ulica u Beogradu date ime po Dejanu Nebrigiću, jednom od prvih boraca za poštovanje ljudskih prava LGBT osoba, feministi, antifašisti i antimilitaristi" čime bi pokazale da se suprotstavljaju "homofobiji i spreče da diskriminacija drugih i različitih i dalje obeležava stvarnost Srbije". Na ovaj višegodišnji zahtev zahtev nadležne institucije još uvek nisu odgovorile.

Smenite Gašića! – Mreža Žena u crnom Srbija, Mreža Žene protiv nasilja, Rekonstrukcija ženski fond su podržavale zahtev novinarki Srbije, koje traže smenu ministra odbrane Republike Srbije Bratislava Gašića. On prilikom davanja izjave u Trsteniku (06.12.2015.), novinarki televizije B92 rekao: „Što volim novinarke koje lako kleknu“. U saopštenju se navodi od 21.12.15. da „minister odbrane nije smenjen, što potvrđuje ne samo nedemokratski kapacitet Vlade Srbije, nego totalitarne tendencije premijera Srbije i militarizaciju javnog života“ i da je „nesmenjivanje ministra odbrane jasan pokazatelj da svi mi živimo u klimi nekažnjelog i nekažnjivog nasilja, koja je kako tekovina zločina iz devedesetih godina, tako i autokratske vlade Aleksandra Vučića.“

Ni jedna žena manje! – u saopštenju povodom 6. decembra – Međunarodnog dana akcija protiv femicida, Žene u crnom i Mreža Žene protiv nasilja traže „kažnjavanje svih neodgovornih državnih službenika koji su propustili ili neadekvatno reagovali na prijavu muškog nasilja prema ženama i na taj način propustili da zaustave ponavljanje nasilja i ubistva žena. U Srbiji su od početka godine do 1. decembra, u porodično-partnerskom kontekstu ubijene 33 žene. Više od polovine ubijenih žena prijavljivale su nasilje nadležnim institucijama“.

Izdavačka delatnost

Pored publikacija navedenih u prethodnim rubrikama ovog izveštaja, navodimo i sledeće:

Ženska mirovna agenda za 2016. – agenda za 2016. posvećena je 25 godina delovanju Žena u crnom. *Ženska mirovna agenda za 2016.* predstavlja veoma sažet pregled aktivnosti Žena u crnom/ŽUC-a: od etičkih principa naše mirovne politike, preko mirovnih mreža, koalicija, najveći deo posvećuje aktivnostima u vezi sa suočavanjem s prošlošću sa feminističkog stanovišta, estetici otpora, kratak prikaz praksi aktivne solidarnosti sa svima marginalizovanim i isključenima iz ekonomske, političke, društvene moći, kako u našem okruženju, tako i u celom svetu a takođe kratko prezentuje obimnu izdavačku delatnost – našu alternativnu istoriju. Mirovna agenda za 2016. - sadrži fotografije nastale tokom uličnih akcija. Ženska mirovna agenda ima 166 stranica, uredila je Staša Zajović, u saradnji sa Milošem Uroševićem, Ljiljanom Radovanović, Snežanom Tabački i Violetom Đikanović, prelom i dizajn je uradila Marija Vidić, fotografije su uradili Vesna Pavlović i Srđan Veljović.

Mirovni kalendar Žena u crnom za 2016: Kalendar čine fotografije sa uličnih akcija Žena u crnom (Srđan Veljović i Tijana Mirković), prelom i dizajn je uradila Marija Vidić.

„Dragoljub Todorović – ostavio je trag u nama“ – publikacija u znak sećanja na Dragoljuba Todorovića (1948-2015), advokata, neumornog borca za demokratiju, za kažnjivost svih ratnih zločina, za prava žrtava. Publikacija ima 20 stranica.

Međunarodna politika

U prethodnim rubrikama u ovom izveštaju navedeno je učešće na brojnim međunarodnim konferencijama, kao i posete na međunarodnom nivou.

Pored već navedenih, učestvovala smo i na sledećim međunarodnim konferencijama:

19. i 20. oktobar, Berlin, Nemačka – međunarodna konferencija *“Dealing with the Past in Spaces, Places, Actions, and Institutions of Memory: A comparative Reflection on European Experience”* (Suočavanje s prošlošću – prostori, mesta, akcije i institucije sećanja: Uporedno promišljanje o evropskom iskustvu). Konferenciju su organizovali: American Institute for Contemporary German Studies – John Hopkins Univerzitet/AICGS/SAD i Hafiza Merkezi – Istanbul/Turska. Staša Zajović, aktivistkinja

ŽUC-a imala je izlaganje na panelu: *“Memorialization, Remembrance and Acts of Commemoration”* (Memorijalizacija, pamćenje/Sećanje i komemorativni činovi) a takođe je učestvovala u ostalim debatama u okviru dvodnevne konferencije.

22. i 23. oktobar, Sevilja, Španija – međunarodni susret *“Osmi međunarodni susret Jedinstvenih žena ‘žene za mir – 100 godina posle’* (VIII Encuentro Internacional Mujeres Singulares: ‘Mujeres por la paz. 100 años despues’). Staša Zajović je 23. oktobra imala izlaganje *‘Los efectos de la guerra en la vida de las mujeres. Paz en femenino’* (Posledice rata na žene. Mir na ženski način)

Susret je organizovan povodom prve ženske mirovne konferencije u svetu, Hag, april 1915, u organizaciji Federacije Maria Laffite (Federacion Maria Laffite) uz podršku Instituta za žene Andaluzije.

Sevilja, 25. oktobar – sastanak Staše Z. sa aktivistkinjama Žena u crnom iz Sevilje, kao i susret sa Maria Garcia, liderkom pokreta sindikata SOC (Sindicato obrero del campo/Radnički sindikat nadničara/ki), poslanicom Podemos-a u Andaluziji.

Madrid, 26. oktobar – sastanak Staše Zajović, ŽUC Beograd sa aktivistkinjama Žena u crnom, Madrid o izbegličkoj dramati, aktivnostima Međunarodne mreže Žena u crnom, itd.

Madrid, 27. oktobar – predavanje pod nazivom “Rostros y rastros de la violencia” (Lica i posledice nasilja”) Staša Zajović u Institutu za filozofiju i društvena istraživanja – Grupo de investigacion **JUSMENACU** (Justicia, memoria, narracion y cultura). Na navedenim susretima i predavanjima najviše je bilo reči o feminističkom pristupu pravdi, o Ženskom sudu, posebno o ŽS, o izbegličkoj tragediji – odgovoru društvenih pokreta u Evropi, itd.

28, 29. i 30. oktobar, Vitoria, Baskija, Španija - XIII Seminar Fernando Buesa ‘To je bio mir. Društva posle kolektivnih trauma’ (XIII Seminario fernando Buesa ‘La paz era esto. Sociedades despues del trauma colectivo’). Staša Zajović je imala izlaganje na panelu: “Kako prevazići tragediju: od Južnog konusa u Latinskoj Americi do bivše Jugoslavije’ (Metabolizando la tragedia: del Cono Sur americano a la antigua Yugoslavia) zajedno sa učesnicima: Ricardo Brodsky, direktor Muzeja sećanja i ljudskih prava u Čileu | Andres Cascio, Socijalni psiholog, profesor, Argentina.

2.-5. novembar, Frajburg (Freiburg), Nemačka - u okviru projekta “Žena i pravo”, organizacija Advokaticice/odvjetnice bez granica (Anwältinnen ohne Grenzen čije članice su pravnice iz Nemačke i još 27 zemalja širom sveta), organizovale su konferenciju “Žene, mir i sigurnost u zemljama zapadnog Balkana”, a pod pokroviteljstvom Evropskog parlamenta, na kojoj je učešće imala i aktivistkinja Žena u crnom, Marija Perković. Svrha konferencije je bila da se ispita položaj žene, učešće u političkom i društvenom zivotu sa posebnim osvrtom o njenom učešću u post-konfliktnim procesima i posebno procesu približavanja zemalja bivše Jugoslavije Evropskoj Uniji.

25. novembar, Verona, Italija – radni sastanak sa aktivistkinjama Žena u crnom iz Verone, Padove, Vićence, kao i sa učesnicama/ima međunarodne akcije ‘Mirovni biciklizam – Beograd – Srebrenica 2015’ koju su povodom 20 godišnjice genocida u Srebrenici.

10.- 12. decembar, Batumi, Gruzija – međunarodna konferencija ‘Europe and Central Asia Activists Convening’ (Konvencija aktivistkinja Evrope i Centralne Azije) u organizaciji ženskih fondacija: *Women’s Global Fund, Kvinna till Kvinna, Women’s Fund Georgia (Gruzija)*. Teme konferencije su bile: položaj LGBT osoba u navedim regijama, bezbednost aktivistkinja, regionalna saradnja i uzajamna podrška aktivistkinja, itd. U ime ŽUC-a učestvovala je Snežana Jakovljević, aktivistkinja grupe ‘Peščanik’ iz Kruševca i Mreže ŽUC-a.

11. i 12. decembar, Madrid – međunarodni seminar „Common Archives International” u organizaciji Centro de estudios – Departamento de Programas Culturales Museo Nacional-Centro de Arte Reina Sofia (Centar za studije – Odeljenje za program kulture pri Nacionalnom muzeju – centar za umetnost Kraljica Sofia) na kojem je učestvovala Marija Arandelović, montažerka i aktivistkinja ŽUC-a.

U ovom periodu je takođe su imale veliki međunarodnih poseta – aktivista/kinja, istraživačica iz celog sveta.

*Izveštaj priredila: Staša Zajović
uz podršku Gorana Lazina, Jadranke Miličević, Ljupke Kovačević,
Ljiljane Radovanović, Marije Arandelović, Marije Perković, Marije Vidić,
Miloša Uroševića, Mirka Medenice, Nataše Milanović,
Snežane Jakovljević, Snežane Tabački, Violete Đikanović.*

Beograd, Januar, 2016.

